

CLAROR

MAIG

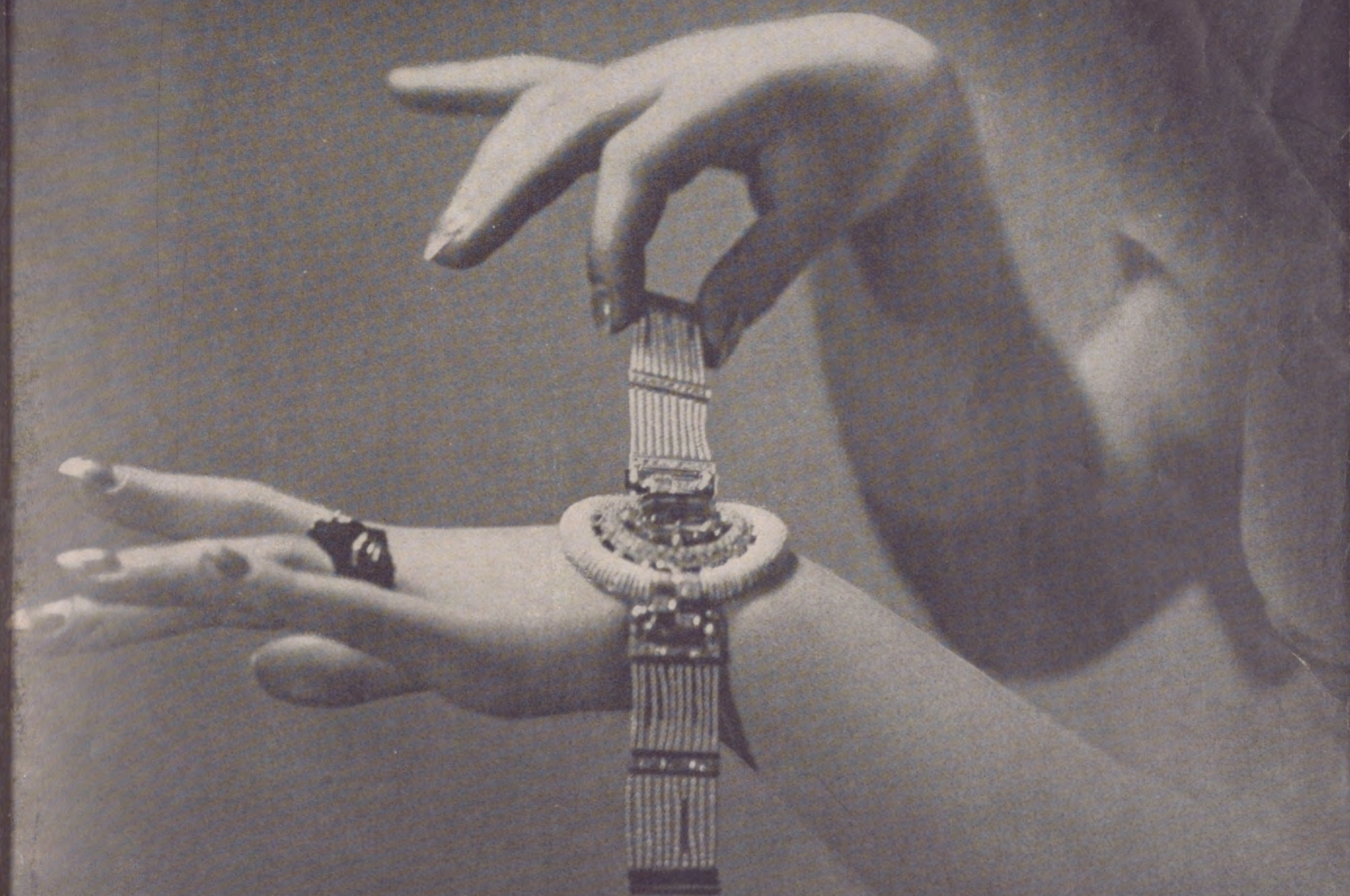
1 9 3 5 2 P T E S

compal

Mercadé S.A.

JOIES
BRILLANTS
PERLES FINES
D'ORIENT
PLATERIA

PASSEIG DE GRACIA · 46

BARCELONA

Caixa d'Estalvi de la Generalitat de Catalunya

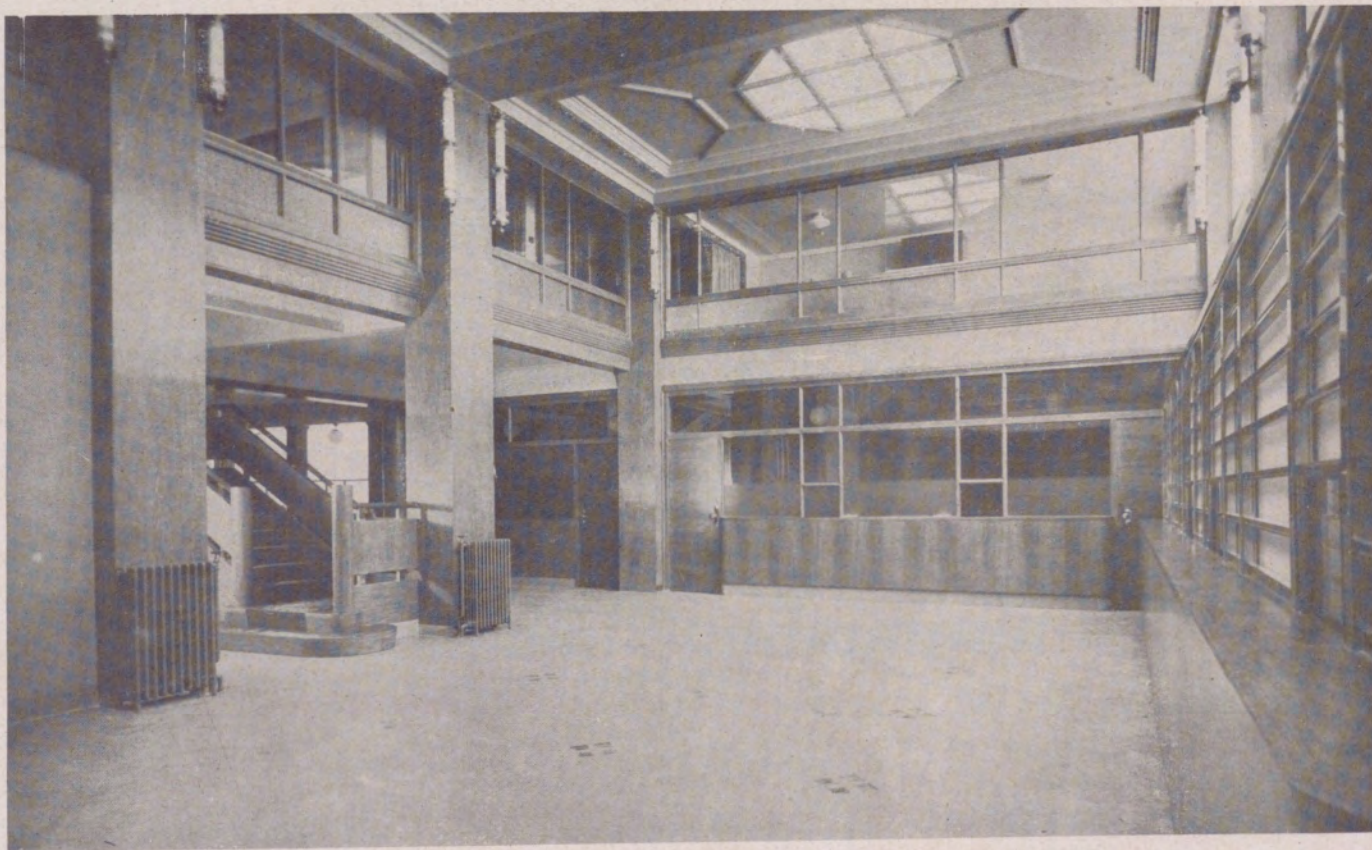
Caixa d'Estalvi Popular, sotmesa al protectorat oficial del Ministeri del Treball i Previsió, segons Decret de 14 de març del 1933.

OPERACIONS QUE REALITZA:

ESTALVI A LA VISTA   ESTALVI A TERMINI   COMPTES D'ESTALVI
COMPTES DE CONTRIBUENT

•

OFICINES CENTRALS: Fontanella, 7 i Palau de la Generalitat

Sala d'operacions de l'oficina central del carrer de Fontanella, 7. Edifici de la seva propietat.

S U C U R S A L S :

BADALONA, Francesc Layret, 149.
GIRONA, Plaça de l'Oli, 1.
IGUALADA, Born, 2.
LLEIDA, Carme, 28.
EL MASNOU, Prat de la Riba, 1 (edifici de l'Ajuntament).
OLOT, Passeig de Blai, 45.

PALAFRUGELL, Santiago Rusiñol, 9.
REUS, Raval Alt de Jesús, 29 i 31.
SANT FELIU DE GUIXOLS, Rambla A. Vidal, 35.
SANTA COLOMA DE FARNES, Plaça de la República, 4.
SOLSONA, Plaça de Sant Joan, 7.
TARRAGONA, Apodaca, 3.
VILANOVA I LA GELTRU, Rambla Macià, 1.

Projecte de
SANTIAGO MARCO

Porta forrada artística
construïda en la serralleria
ALFRED VILAPLANA
per a la Caixa d'Estalvi
de la Generalitat de Cata-
lunya, edifici nou del car-
rer Fontanella, n.º 7.

SERRALLERIA ARTISTICA I D'OBRES EN GENERAL

ALFRED VILAPLANA

CARRER SARDENYA, 319 - TELEFON 52320

Constructor de tots els treballs de serralleria de
la Caixa d'Estalvi de la Generalitat de Cata-
lunya, edifici del carrer Fontanella, 7.

Banc d'Espanya de Barcelona
(edifici de la Via Laietana)

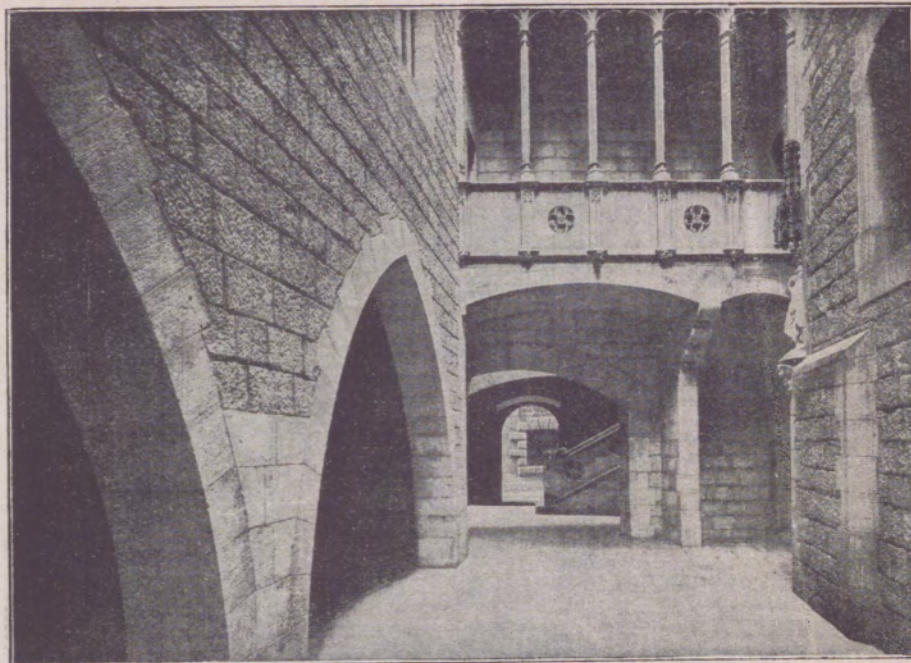
Casa de Correus i Telègrafs

Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis,
així com les de les seves Agències i Sucursals
de Catalunya, i de les 18 làmpares artístiques
monumentals de la Basílica del Pi de Barcelona,
etc., etc.

CONSULTIN PREUS!
PRESSUPOSTOS GRATIS!

CONSTRUCCIONS
P. SARIOLA

Telèfon: 72063

Pati de Sant Cristòfor
"Casa dels Canonges"
Generalitat de Catalunya

Pedró de la Creu, 32
BARCELONA

Arquitecte: Jeroni Martorell

BIOSCA & BOTEY S. L.

han construït els
Bronzes decoratius
Làmpares
i
Ferreteria
de la nova instal·lació
de la Caixa d'Estalvi
de la Generalitat
al carrer Fontanella

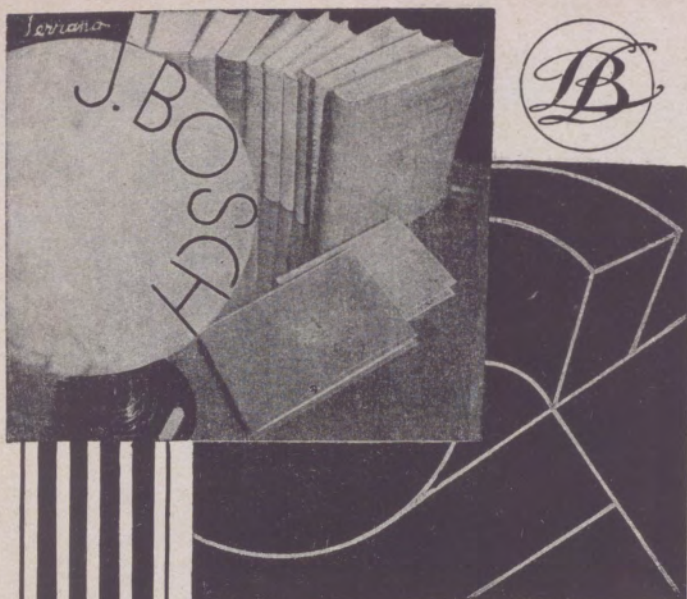
Despatx:
Rbla. Catalunya, 129
Telèfon 73536
Tallers:
Roger de Flor, 189
Telèfon 50204

JOSEP CASASÚS
CONSTRUCTOR DE CELS RASOS

Gran premi i medalla d'or a l'Exposició Internacional de
Barcelona 1929-30

ENTEIXINATS
EMBIGATS I GORNISAMENTS
SISTEMA ESTOPA - GUIX
STAFF

Tallers i Despatx: CONSELL DE CENT, 474, Telèfon 53712
BARCELONA

LLIBRERIA BOSCH. Rda. Universitat, 11
LLIBRERIA BASTINOS. Pelayo, 52
Barcelona

les cases
més antigues
i especialitzades
en la venda de llibres
propis per els qui estudien

LA PROVIDÈNCIA

LABORS DE SENYORA
LLANES PER A LABORS

en totes qualitats i colors.
Sempre lo més nou en mo-
dels de sueters, bruses,
jerseis, etc.

Taller de dibuix i brodat.
Especialitzat en la confec-
ció i preparació de jocs
de taula, banderes, senye-
res, casulles, etc.

Cucurulla, 2 i 4 - Telèfon 18434 - Barcelona

Francesc Casas

FUSTERIA I EBENISTERIA

Altres especialitats:

PARQUETS (paviments de fusta)
PERSIANES ENROTLLADISSES

Obres importants recentment executades:
Saló de Sessions del PARLAMENT DE CA-
TALUNYA - CAIXA D'ESTALVI DE LA
GENERALITAT.

En curs d'execució:
Sala de vistes del TRIBUNAL DE CASSACIÓ
DE CATALUNYA

Tallers i despatx: C. Diputació, 119 - 121
Telèfon 32504
BARCELONA

EMIR

PERFUM PERSISTENT ENTRE ELS MES PERSISTENTS
DELICIOS ENTRE ELS MES DELICIOSOS
DISTINGIT ENTRE ELS MES DISTINGITS

Dana S.A.

Llovet Frisco

B
LL F

exclusives d'art

Uralit d Sa

passaig de gracia, 90 passaig de gracia, 47

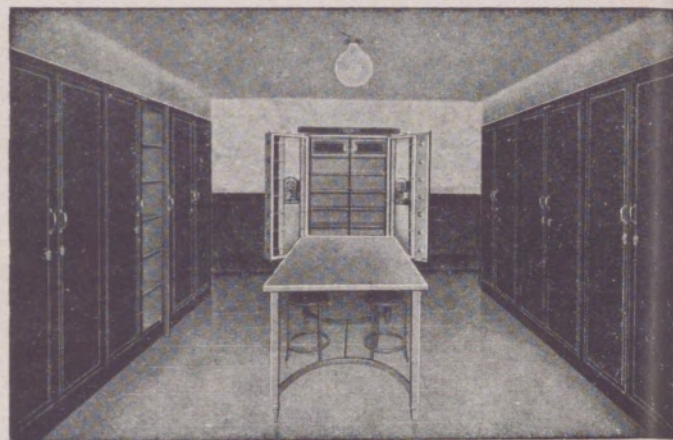

ARQUES "SOLER"

d'un sol BLOC MASSÍS AMB BLINDATGE (patentat) incombustibles i imperforables al bufador

Cambrà cuirassada construïda per a la Caixa d'Estalvis de la Generalitat de Catalunya. La porta té aplicat el pany sense clau, sistema pulsador, últim model de la casa SOLER, que permet tres o més combinacions conjuntes per a obrir la caixa.

**FÀBRICA NACIONAL DE ARCAS
A. SOLER CAPDEVILA**

Aldana, 3 i 5 - BARCELONA - Telèfon 31853

FONTBERNAT

ENGINEER LUMINOTÈCNIC

INSTAL·LACIONS
ELÈCTRIQUES
IL·LUMINACIÓ-FORÇA

ROGER DE LLÚRIA, 40
TELÈFON 11386
BARCELONA

PATRONS GRADUABLES MARTI

amb llur col·lecció de
MODELS ESTIU 1935
SELECCIÓ DE TOTES LES COL·LECCIONS

Cartera de Vestits i Abrics Senyora

Conté una esplèndida col·lecció de figurins últims models alta costura de París i una col·lecció d'equip de patrons grandària natural, cadascun graduat en deu talles, en les quals hom troba sempre la mida convenient. De manera que amb els patrons i figurins que conté la cartera **MARTI** les senyores es poden tallar els vestits i abrics de la temporada, amb la garantia d'elegància i exacta dimensió que sols poden trobar-se en els **Patrons Graduables MARTI**.

Preu de la cartera, 10 ptes. Certificada, 10'50.

Mètode Tall Sistema Martí

NOVA EDICIÓ 1935-36

Per a aprendre a tallar i confeccionar amb perfecció i elegància tota classe de Vestits, Abrics i roba interior per a Senyora, Senyor i Nens
PREMIAT AMB LES MÉS ALTES RECOMPENSES I PRIVILEGIS

Acceptat com a Mètode universal d'Ensenyança per les Escoles professionals i com a mètode de treball per tota l'alta costura

Consta de tres toms magnífics: **MODISTERIA**, **SASTRERIA** i **LLENCERIA** per a senyora; cada un és un mètode complert i independent per a cada especialitat, al preu modest de

12 ptes. enquadernació de luxe, cada mètode o tom; certificat, **12'50**. Estranger, **14 ptes.**

10 ptes. enquadernació de menys luxe, cada mètode o tom; certificat, **10'50**. Estranger, **12 ptes.**

Mètode de Cotilles Tall Sistema Martí

NOVA EDICIÓ

Per a aprendre a tallar i confeccionar les últimes formes de cotilles, sostenidors, cotilles senceres, «milloracossos», tirants, faixes, cintures, cotilles de nena, maternal, etc., etc.

Preu: **15 ptes.**; per correu i certificat, **15'50**. Estranger, **17'50**

De venda a totes les Llibreries i amb el seu import en lletra, carta-ordre, sobre-portamonedes o gir postal al

Institut Central de Tall Sistema Martí - Institució Internacional
Passeig de Gràcia, 42. BARCELONA - Telèfon 16614

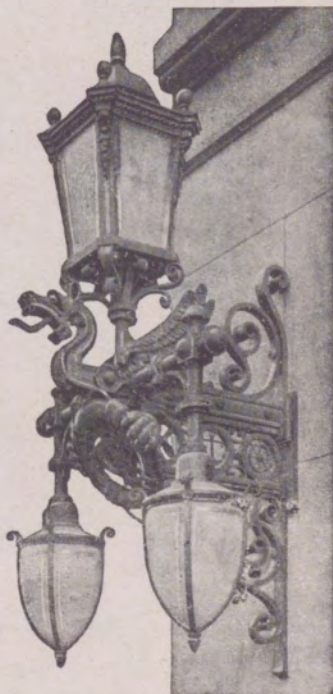
ASPIRANTS A PROFESSORA. — A les principals poblacions de tots els països trobareu les Professores de Tall SISTEMA MARTI, sota la direcció de les quals us podeu preparar; són les qui ofereixen solvència professional. Si no les trobeu, sol·liciteu informacions directament a l'Institut Central.

**SERRALLERIA
ARTÍSTICA**

I CONSTRUCCIONS
EN GENERAL
DEL RAM D'OBRES

**BENET
CALIX**

BARCELONA - CARRER ROCAFORT, 25
TELÈFON 33648 (Entre TAMARIT I FLORIDABLANCA)

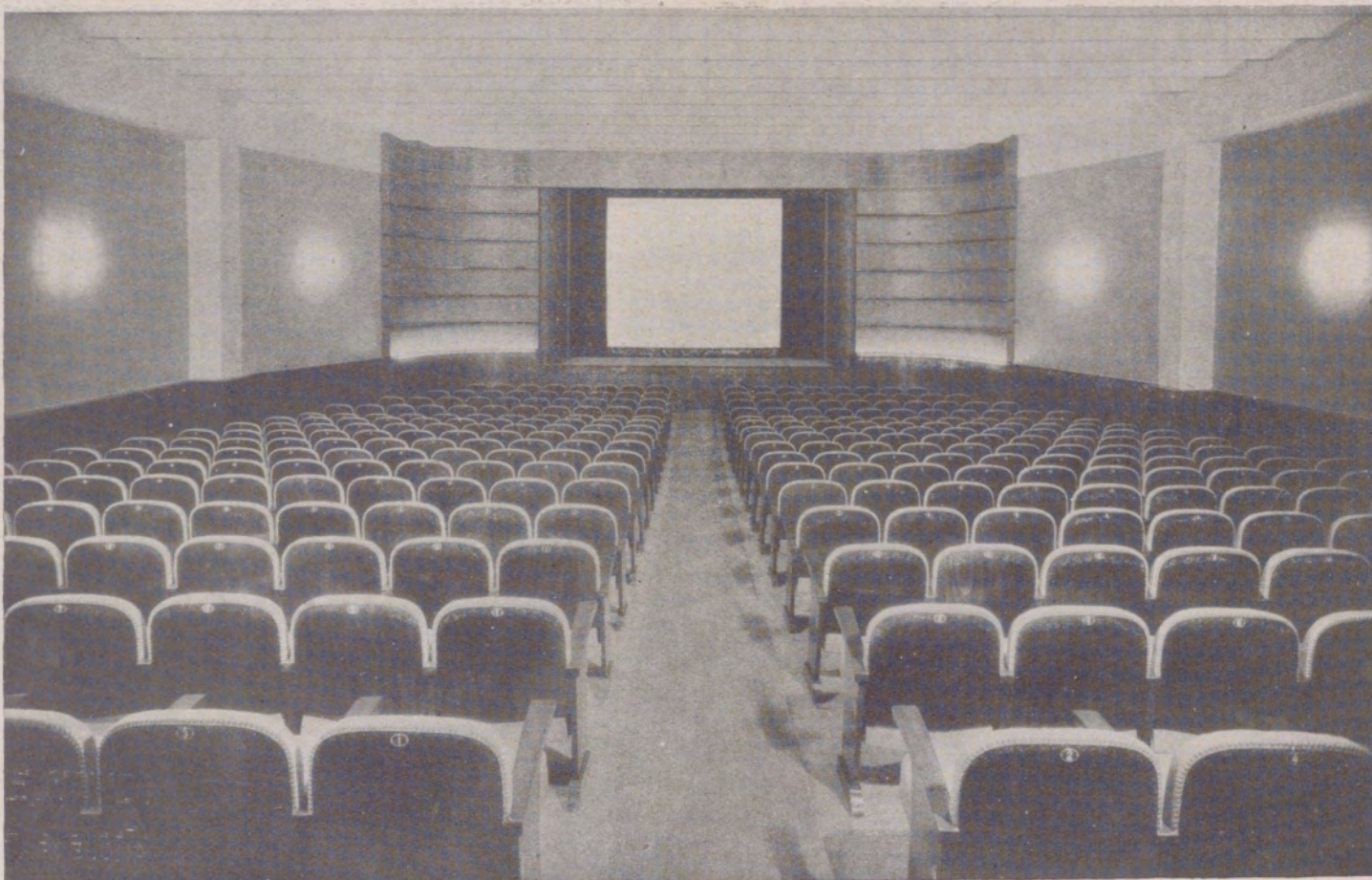
¡L'exit és meravellós!

**JABON en POLVO
PAR**

PARA LAVAR TODA
CLASE DE ROPA SIN
DAÑARLA

"PAR" renta la roba blanca i la
deixa com la neu sense perjudicar-la

Una alegria per a la bugadera

PUBLI-CINEMA

PASSEIG DE GRÀCIA, 57

TELÈFON 79681

PROJECCIÓ DE PEL·LICLES
INFORMATIVES, DOCUMENTALS
I D'ARGUMENT, SEMPRE INTE-
RESSANTS I AJUSTADES A LES
NORMES DE LA MÉS SANA
MORAL.

- **DIES FEINERS**
Sessió contínua de 3 tarda
a 1 matinada. Preu **1** pta.

- **DIES FESTIUS**
Sessió matinal, a les 11.
Preu: **1** pta.
Dues sessions de tarda, de
3 1/2 a 6; i numerada, de 6 a 8.
Preu: **2** ptes.
Sessió contínua de nit, de
10 a 1. Preu: **2** ptes.

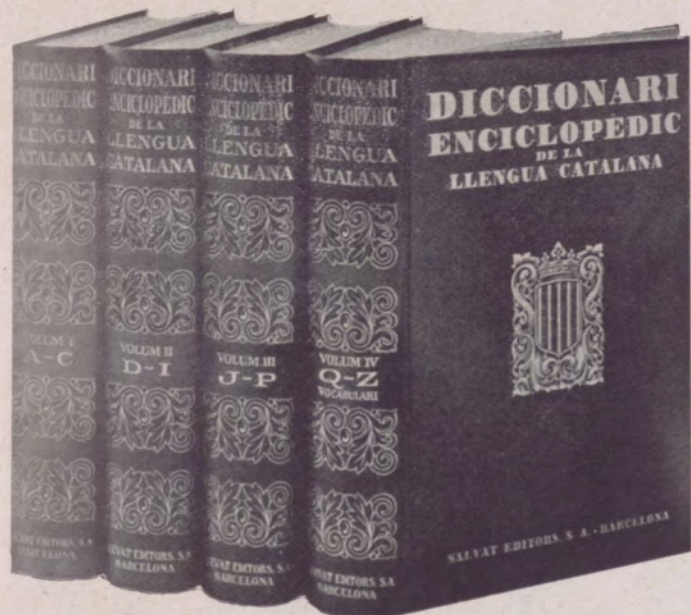

LENCERIA CASA MACIÀ

VÍDUA DE MARCIÀ PRAT

FÀBRICA A LES FRANQUESES DEL VALLÈS - VENDA AL MAJOR I DETALL

RONDA UNIVERSITAT, 22 - TELÈFON 11383 - BARCELONA - Tocant Plaça Catalunya, (abans Fontaneilla, 7)

DICCIONARI ENCICLOPÈDIC DE LA LLENGUA CATALANA

NOVA EDICIÓ, REDACTADA D'ACORD AMB LES NORMES DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS - Constarà de quatre volums de més de mil planes

La millor eina de treball és un bon Diccionari Enciclopèdic, on es troben les definicions i ressenyes de tots els mots catalans, les biografies de tots els catalans il·lustres i les descripcions geogràfiques i històriques dels nostres pobles i comarques. - Va profusament il·lustrat amb fotografies, dibuixos, retrats, làmines amb negre i de color, i mapes.

Els mestres i mestresses de Catalunya i tots els que vulguin escriure l'idioma català a la perfecció han de comprar-lo

- Es indispensable a totes les escoles
- Es indispensable a totes les biblioteques
- Es indispensable a tots els escriptors

S'HAN PUBLICAT EL PRIMER, SEGON I TERCER VOLUMS
Es ven al comptat i a terminis.

Demaneu-lo a totes les llibreries

SALVAT EDITORS S. A. - Mallorca, 41 - 49 - Barcelona

VINS MUXART

MARTORELL

FAMOSOS A TOT ARREU

RANCI
MOSCATELL
VI DE TAULA

DIPÒSIT A BARCELONA: LLIBRETERIA. 3

HOTEL RITZ
BARCELONA

Festes
Banquets
Bodes

La més alta distinció

Restaurant
Font del Lleó
Peñalbes

Restaurant de Muntanya
anex de l'Hotel Ritz

Bodes - Banquets - Cès

TAVERNA BASCA
RESTAURANT TÍPIC
Totes les especialitats basques

Departaments
per a
banquets

Corts Catalanes, 670
(junt a l'Hotel Ritz)

PREVISORA
MEDICASSA

B
A
L
M
E
S, 24

1
0
5
4

TEL. 1

J E N S E N

PASSEIG DE GRÀCIA, 62

LES SEVES 23 TAULES PARADES

ARGENTERIA DE LLEI
VAIXELLES DE PORCELLANA
I CRISTALLERIES

PUBLICACIÓ DE L'INSTITUT DE CULTURA
I BIBLIOTECA POPULAR DE LA DONA
B A R C E L O N A

SUMARI

EDITORIAL

F. B. Vda. de Verdaguer: *Claror*. — Dr. Carles Cardó: *Vida Espiritual*. — M.ª Mercè: *La Taula i la cuina*. — Eduard Toda Güell: *La Sepultura de Pere III*. — Josep M.ª López Picó: *Vers i prosa*. — Josep M.ª Guilera: *Excursionisme Primavera*. — Victor Català: *L'home que feia serenata als grills*. — Santiago Marco: *Llar endins*. — Ignasi de Sagarra: *Els Tigres de Rudolf Mathies*. — M.ª Lluïsa Serra Spiegler: *Terres enllà. De l'art de viatjar*. — Comentaris: *La Música. Les Arts Plàstiques. El Teatre i el Cinema*.

ARTICLES EN CARTERA

Lola Anglada. — Josepa Barba. — Enriqueta Canher. — Roser Capell. — Aureli Campmany. — Adelaida Ferrà. — Joaquim Folch i Torres. — Eduard Fontseré. — Mtre. Vincents M.ª de Gibert. — Gracieta Bassas de Llorent. — Artur Martorell. — Roser Matheu. — Manuel de Montoliu. — Nicolau M. Rubió. — M.ª Antònia Salvà. — Rosa Sensat.

M A I G 1 9 3 5

P R E U : P e s s e t e s 2

DIRECCIÓ I REDACCIÓ: Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, Baix de Sant Pere, 7 i 9, Telèfon núm. 14647. — ADMINISTRACIÓ: Corts Catalanes, 700. Telèfon núm. 54729. — DIRECCIÓ TÈCNICA I PUBLICITAT: C. Barnils Moner. — IMPRESSIÓ: Horta, S. A. — GRAVATS: Badal i Camats.

P R E S E N T A C I O

"Claror", la publicació que l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona presenta a les dones catalanes, es proposa d'oferir-los, mensualment, una diversitat de temes avui imprescindibles si es té en compte la complexitat de llur actuació en la societat. Així, doncs, hi agruparem treballs sobre la vida de la llar, la vida de l'esperit, i sobre altres activitats que podríem anomenar externes.

Firmes de les més prestigioses del món literari i artístic de la nostra terra han promès col·laborar-hi i això ens permet d'augurar per a la novella publicació un èxit esclatant i un interès veritable i sostingut.

"Claror" serà escrita en català, però tenim el propòsit d'introduir-hi una modalitat consistent a publicar en la seva llengua original algun article de personalitats de mèrits rellevants i de reconeguda vàlua dins el món de les lletres, que eventualment puguin afavorir-nos amb llur col·laboració.

Iniciarem aquesta modalitat amb la publicació de la magnífica conferència que Eduard Marquina, el filigranat poeta de llengua castellana, pronuncià al Casal del Metge.

Aquest primer número de "Claror", que avui oferim a les nostres lectores, en la confecció del qual hem posat la major cura, és una prova ben palesa de l'èxit de col·laboració que els anunciàvem, i en aquest aspecte ens satisfà totalment. Si els dèiem, però, que la part material ens deixa igualment complagudes, no parlàriem amb sinceritat. Malgrat els nostres bons desigs no se'ns amaga que la tasca que ens hem imposat és molt àrdua i requereix un aprenentatge; per tant, no és possible en un primer número salvar totes les dificultats i assolir la perfecció: el nostre propòsit és, doncs, superar-nos, i esperem que totes vosaltres, lectores, ens hi voldreu ajudar.

I ara, un cop exposats els nostres propòsits, adrecem una coral salutació a la premsa catalana de la qual, des d'avui, ens honorem de formar part

L'INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR DE LA DONA

Vestíbul

Llar endins

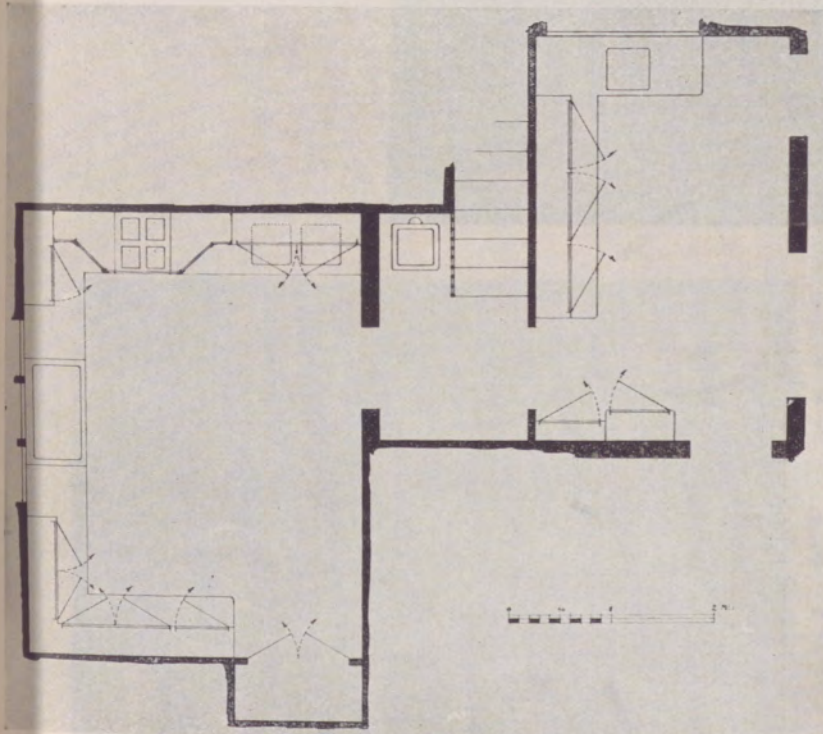
Cuina a que es refereix Santiago Marco en el seu article i que correspon a la planta del gravat n.º 1, part dreta

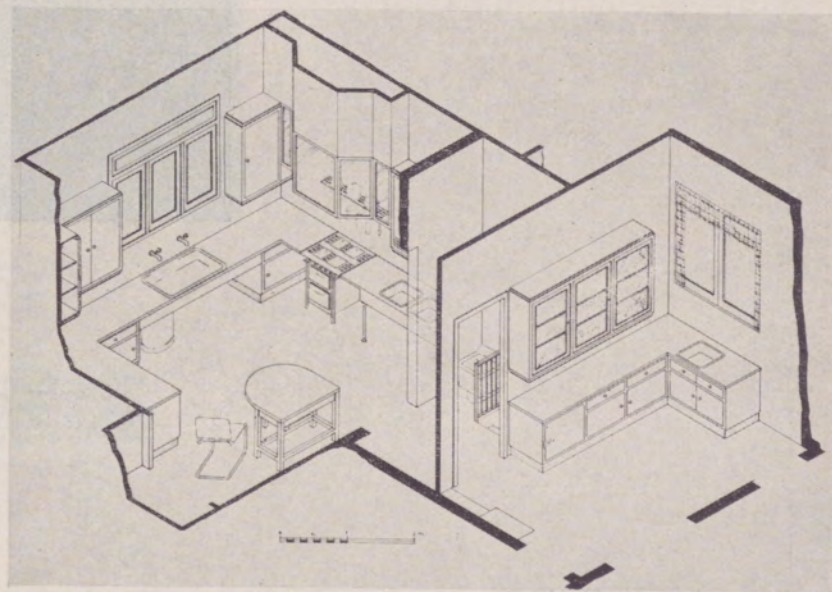
Cuina. Part esquerra del gravat n.º 1. Observi's la nevera per a la carn i el peix

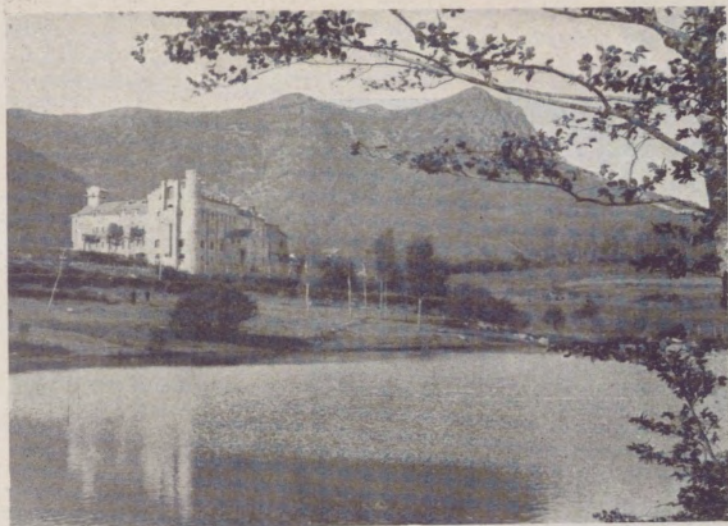
Office a que es refereix Santiago Marco en el seu article i que correspon a la planta del gravat n.º 1

Planta n.º 2

Planta n.º 1

Vall i ermita de Santa Fe del Montseny

Santuari de l'Arola, voltat de castanyers del Montseny

Santuari de Bellmunt, sobre la plana de Vic

Santuari del Coll i comarca d'Olot

Santuari del Coll, al mig de
les Guilleries. Al fons, els
cingles del Santuari del Far

L'ermita de Cabrera da-
munt els singles que li-
miten la plana de Vic

La ciutat de Berga i la seva
comarca, vistes a vol d'ocell
des del Santuari de Queralt

Santuari de l'Abellera
abrigatsota un penyal,
en la serra de Prades

Imatge de la Verge amb l'infant en pedra policromada i daurada. Darreries del segle XIV.

Imatge de la Verge amb l'infant, en alabastre policromat. Darreries del segle XIV.

El Pare Etern; escultura en marbre. Obra de Pere Johan, mitjans segle XV.

Imatge de Santa Anna ensenyant de lletra a la Verge, en alabastre policromat i daurat. Segona meitat del segle XV.

Imatge de pedra amb rastres de policromat i daurat. Segona meitat del segle XIV.

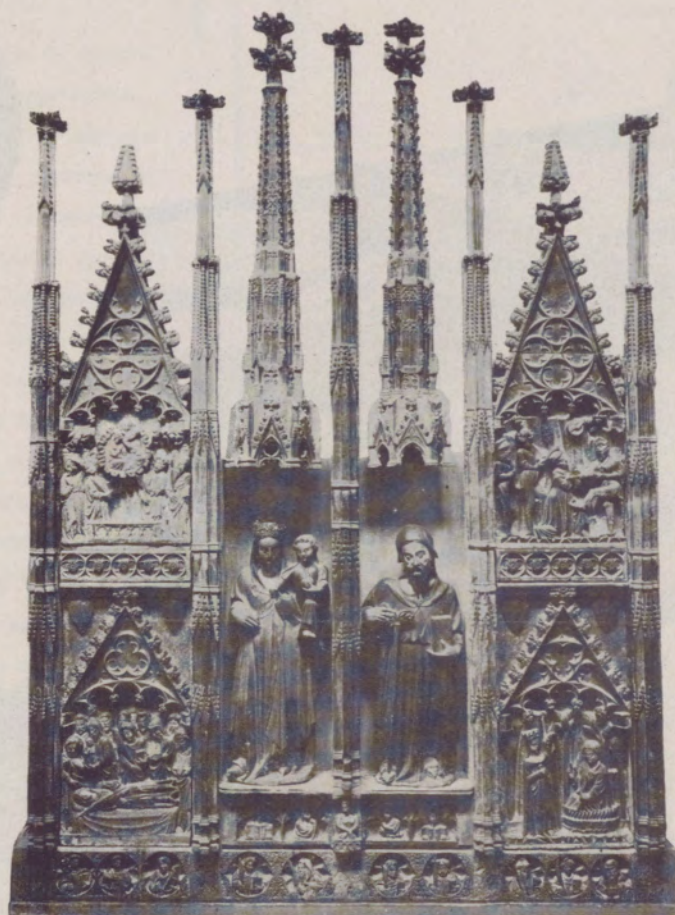

Imatge de Sant Bisbe. Talla policromada, segona meitat del segle XV.

L'art gòtic al

Imatge de talla policromada i daurada.
Primera meitat del segle XV.

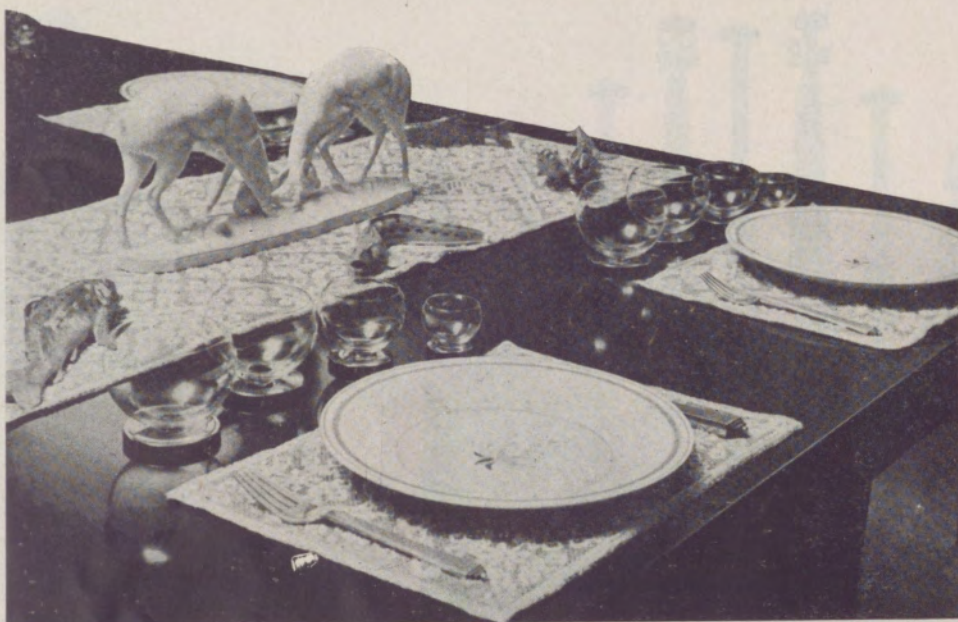
Retaule de pedra policromada dedicat a la Verge i a Sant
Antoni Abad amb escenes al·lusives als Titulars. Segle XIV.

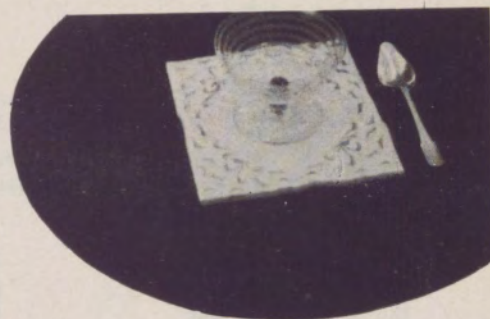
Imatge de Sant Diaca. Talla amb ras-
tres de policromia. Segle XIV.

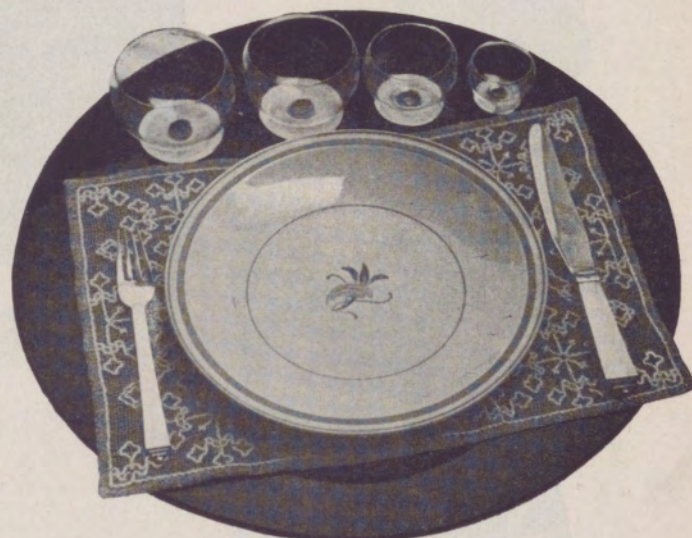
L'Anunciació. Baix relleu d'un retaul de pedra. Segle XIV.

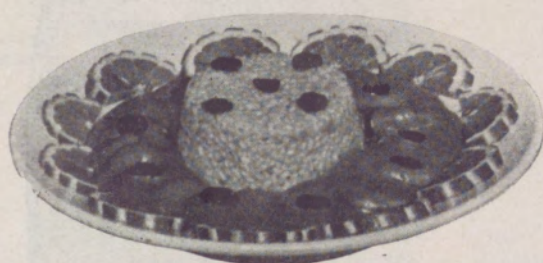
Taula preparada per a dinar

Servei per a grape-fruit

Detall de la taula

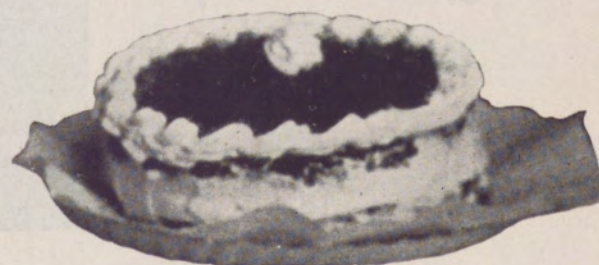

Turban de llagostins a la Nantua

Medallons de filet a la Robert

La Taula i la Cuina

Sant Marc

Ciutat, 1 maig 1935.

Benvolguda meva. Els teus mots afectuosos, encara que un bon xic interessats, m'han estat ben agradables... tant, que he deixat tot seguit de banda l'interès" per no fixar-me en altra cosa més que en quant m'omple el teu afecte i la confiança que tens en la pràctica que l'habitud i el temps m'han fet adquirir en el govern d'una casa... I abans de passar avant, deixa'm dir-te que m'encanta que tant a tu com al teu marit us hagi provat el vostre viatge i que guardeu un record tan bo de les meravelles artístiques i naturals que haveu visitat a plaer. I no em ve de nou que amb la visió tan propera de llocs com Stresa, Antibes i tants d'altres que et tenen el cor robat, la prosa de la preparació del dinar que serviràs als teus sogres dijous vinent, et doni una mica de neguit. La disposició d'un menú és de capital importància: demana un estudi acurat de les persones, convidades o no, que tinguis a menjar i, per quedar bé i lluir-te a la vegada, et cal tenir present les possibilitats exteriors de què disposes, ja que, per sort teva, amb un xic de seny, la qüestió econòmica no és un conflicte per a tu... Em deturo, doncs, en un "Grape-fruit" per a començar: uns "Llagostins a la Mantua", seguits de "Medallons de filet a la Robert" i... un bon "Sant Marc" de dolç i... fruita natural, a voluntat, per a cloure la llista... Aquesta fruita, la faràs servir, fresca, sortida de la nevera o bé la posaràs per adornar la taula, ben disposada en un centre de porcellana o cristall, el que millor jugui amb la vaixel·la que tens... Completa el guarnit amb cristalls o porcellanes, veient de treure el millor partit del bé de Déu de coses boniques que, amics i coneguts, t'oferiren a bastament en casar-te... i, nota que, com que és un "dinar" el que dones, "dinar" com diem ací... no dinar a l'estil francès que és el sopar nostre i del qual, per snobisme, volen ara aclimatar-nos el món! Farà bonic que facis posar un servei d'estovalles americà i guardis per a quan donis un "sopar" les estovalles que recobreixen tota la taula, els canelobres i les flors. A migdia, una elegant simplicitat és el que t'acreditarà de senyora de bon gust. Et quedarà força bé el servei aquell que tens de punt d'Umbria amb la vaixel·la de vies amples marrons, que tant s'adiu al color cru de les tovalles i camí de taula. La mare del teu marit, que és persona co-neixedora de la matèria, es complaurà a veure-ho junt... Jo, de tu, a estones faria un servei d'aquesta mena amb un vol de ganxet gruixut i uns motius de coloraines escaients en els angles de cada peça. Veuràs que bonic farà si encertes els colors i trobes un dibuix acurat.

Et faig present un detall, estimada meva... A posta t'indico una llista sense menuts ni entranyes de cap llei... Pensa que el teu sogres un dels nostres millors cirurgians operadors... Vés a saber si li

fóra desagradable segons quin plat! Com puc avançar-te que la majoria de caçadors tenen avorrit menjar caça. Cal fixar-se molt en els detalls: salut, règim, preferències, tots tenen la seva importància... Un n'hi ha que et distraurà... Quan preparis el "Sant Marc" que t'aconsello com a plat dolç, inclina bé de costat sobre la nata la rodona de bescuit del damunt per donar-li la forma de les gorges que usaven els antics "dogi" de Venècia: Sembla que aquest dolç, manlleua el nom al Sant patró de la catedral de la capital de l'Adriàtic.

Tractarem dels cocktails, vins, formatges i licors un altre dia... I amb aquest propòsit et deixo per avui... Ja em diràs si el dinar ha resultat bé. Si ho assoleixes, a més de tenir contents els pares del teu marit, hi tindràs de retop aquell qui davant de Déu acceptares per company de la teva vida... i això sí que és "capital"! Com t'aguirà la més petita atenció que amb els seus pares tinguis i com estimarà més encara la qui entre totes va triar per mare dels seus fills!

Contenta que m'hagis donat ocasió de complaure't t'abraça amb afecte i et prego que saludis de part meva els teus tots. La teva amiga

M.ª Mercè.

La sepultura de Pere III

Eduard TODA I GUELL

En son llarg regnat de cinquanta-dos anys, el nostre Rei Pere III de Catalunya i IV d'Aragó, anomenat el "Cerimoniós" i també del "Punyalet", tingué moltes preocupacions pels conflictes que li provocaren els enemics de dintre i de fora sos estats, a més de les causades pels desigs de solucionar problemes la realització dels quals apareixia sovint molt complicada. Fou un d'aquests darrers l'enterrament que volia disposar per a son cos mortal, quan l'ànima que tancà en vida fou cridada per Déu als judicis de l'eternitat.

Pere III regnà amb la idea fixa de construir sa sepultura. Per executar-la, planejà tots sos detalls, fixant el lloc on devia posar-se, la pedrera d'on s'extraurien els blocs de l'urna, les decoracions de son exterior, les estàtues de la coberta, el cobricel per a resguardar-les, i fins les banderes reials de sos trofeus.

El fet de trobar-se ja a Poblet els cadàvers dels Reis Alfons I i Jaume el Conqueridor decidí segurament el "Cerimoniós" a escollir aquest Monestir per a sa darrera estada. Ses lletres als Abats Copons i Agulló descriuen tot el procés de la construcció de les sepultures reials, en son temps començades i avui sols existents com trossets esquelets de vells cadàvers.

Els primers documents relatius a aquest assumpte daten de l'any 1340. En 7 d'octubre, el Rei mana als mestres Eloi i Pere de Guines que personalment s'ocupin de fer son túmul al cenobi pobletà. Fou sa primera idea construir una sepultura al pis de l'església major, junt a un grup de columnes aguantant el cimbori pel costat de l'Evangeli. Més tard, acceptà el projecte de mestre Jaume Castalls de córrer dos arcs rebaixats entre les columnes del creuer, disposant damunt d'ells espais suficients per a col·locar tres tombes per banda: dues serien ocupades pels cossos dels dos monarques ja enterrats a Poblet; el tercer lloc contindria l'urna de Pere III. Els altres tres llocs vacants es reservaren a sos successors, mentre que els Infants i prínceps tindrien tombes individuals penjades sobre mènsules al mur de les Capelles.

Mestre Castalls treballà molt al Monestir, puix que a ell es deuen, a més dels arcs citats, les estàtues dobles de Jaume I i Alfons I, vestits de reis i de monjos de Cistell, i totes les decoracions en alabastre del sepulcre del "Cerimoniós", és a dir, les estàtues seves i de tres de ses Reines, les escultures dels plafons de l'urna, la faixa d'escudets catalans de sa base i la magnífica peça en relleu de la coberta. Malgrat la gran destroça feta a aquest monument pels violadors de totes menes, caiguts sobre Poblet en el curs dels darrers vuitanta anys, havem pogut refer alguna part d'aquelles artístiques

decoracions, no tantes, per desgràcia, com hauria estat el nostre desig.

En la massa informe de trossos d'alabastre de les figures reials que tenim sense classificació, no havem pogut encara fixar amb

seguretat els pertanyents a les estàtues de Pere III i de ses Reines que decoraven la part alta de son sepulcre.

Però tenim al nostre arxiu un pergamí quasi del temps del Rei que ens dóna son retrat. És una genealogia dels comtes de Barcelona i dels monarques d'Aragó, posats en doble fila fins que Petronella es casà amb Alfons I. Segueixen sota d'ells els retrats dels nostres Comtes-Reis, que acaben amb el de Martí l'Humà, i així s'estableix que el referit document sols és posterior d'uns vint anys a la mort de Pere III, que son autor pogué molt bé conèixer. Reproduïm, exactament copiada de l'original, eixa interessant figura.

A més del Rei, estaven enterrades en son sepulcre les Reines Elionor de Sicília, Maria de Navarra i Elionor de Portugal, les estàtues de les quals decoraven la coberta. No meresqué iguals honors aquella famosa Sibila de Fortià, relictà d'Artau de Foces, casada tard en la vida amb Pere III, que veié morir en 1387 per a romandre

sola, bandejada de la família reial, víctima d'acusacions injustes que la feren fugir del món i tancar-se al monestir de monges franciscanes de Barcelona, on morí professa i fou enterrada l'any 1406.

Volgué el "Cerimoniós" que l'acompanyessin en mort les dames que foren en vida ses companyes, i per a assolir-ho degué resoldre

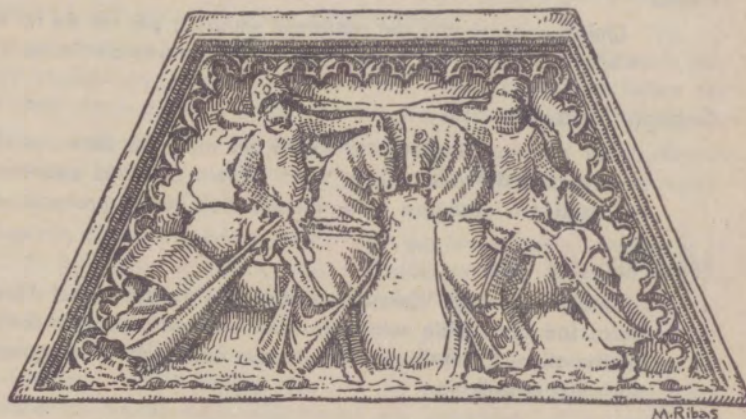
la dificultat del lloc. L'amplada i llargada dels arcs on descansaven els panteons reials eren limitades: les tres urnes de pedra disposades per banda havien d'emmotllar-se a les dimensions volgudes, i dintre d'aquestes, sols cabien sepelís de dos o tres cossos embalsamats i momificats, però no de cinc, com requeria Pere III. Però la dificultat fou senzillament resolta: si la sepultura no podia alçar-se o eixamplar-se sense sortir del nivell i ratlla establerts per a ses veïnes, podia enfondir-se de la sola o planta fins a trobar les dovelles de l'arc. Així es féu, i una pintura negra donada a les pedres de l'interior amagà la irregularitat de la construcció, que altrament mai no hauria estat descoberta sense la irada violació de la tomba i la ruptura de la tapa.

Aquesta tingué lloc en circumstàncies que val més no recordar, i quedaren poques restes de les magnífiques decoracions que l'adornaven. Havem trobat alguns fragments de les escultures d'alabastre posades als plafons de l'urna. Es distingeix un grup de cavallers corrent les armes en senyal de dol per la plaça major del Monestir, de factura tan delicada que inspira veritable llàstima la destroça de son conjunt.

Però una ben feliç casualitat ens féu descobrir recentment una peça gran i sencera de la decoració fixada al capçal de la coberta del sepulcre: és a dir, no trobàrem la peça original d'alabastre, sinó un motlle suficient per a ben refer-la. El cas ben curiós ocorregué com segueix:

El sepulcre de Pere III estava a topo, com es diu tècnicament, amb el de Jaume I, i es trobaven els peus del primer Rei tocant el cap del segon. La part del cap del "Cerimoniós" quedava completament al descobert, per no haver-se d'ajuntar allí cap altra urna fins a la mort de son successor; així és que Jaume Castalls decorà aquella part amb l'escultura d'un bell relleu representant dos genets en cavalls guarnits d'endolades gualdrapes, rossegant les banderes catalanes pel dol del monarca.

Quan, cent anys més tard, Ferran el Catòlic féu completar els panteons reials, col·locant el sepulcre de Ferran d'Antequera al costat del de Pere III, es posaren a topo les dues urnes. Per fortuna, quedà un buit de pam entre les cobertes que fou omplert de guix i teulissos sense tocar l'escultura de Castalls, i es formà així un mot-

lle involuntari que quedà bastant conservat quan, en anys posteriors, fou descoberta i robada aquesta obra d'art.

Nosaltres veiérem el motlle, i el preparàrem convenientment per treure les figures, cosa feta amb molta dificultat per ésser l'espai estret; a més, en buidar el contramotlle, vingueren les gelades del passat febrer, que reduïren el nostre guix a farina. Amb tot, sortí l'imprompta millor del que pensàvem, i ara podem donar aquí una fidel mostra de son dibuix.

Havem dit al començament d'aquestes notes que el "Cerimoniós" volia augmentar la bellesa dels sepulcres amb decoracions de banderes. Ses disposicions en la matèria són prou interessants per a ésser divulgades.

Ja en 1384 féu enviar a Poblet son escut pintat d'or i vermell, amb el senyal reial que li serví per a fer armes a sa joventut. Afegí l'ordre de fer dos altres escuts, bells i grans, pintat un d'ells de blau i creu blanca al cantó, i l'altre partit de vermell amb àguila d'or volant i de color verd unit. Eixos tres escuts eren destinats a guarnir les dues sepultures reials llavors existents a Poblet.

Per a sa pròpia tomba, envià Pere III dos anys més tard dos escuts blancs, una tarja i una senyera amb la creu, manant que un dels escuts es posés damunt del sepulcre d'Alfons I, i l'altre i les banderes fossin ben conservats en la Sagristia del Monestir fins que, en ocórrer sa mort, anessin a decorar contínuament sa sepultura.

El record i la commemoració de Pere III no han desaparegut del tot a Catalunya. Allà al lluny, en un recó de la Segarra, dintre el vell Monestir de monges de Cistell, anomenat Vallbona, encara avui i tots els dies s'aixeca al cel, una pregària per l'ànima de l'excels monarca, protector d'aquella casa. Qui sap si algun dia, refet Poblet en sos caires materials i espirituals, no podrà també enaltir la memòria del Rei Cerimoniós amb son art i sa litúrgia.

Vers i prosa

I

EX-LIBRIS A LA MINA DE PLOM

Heine

Quina exacerbació del pintoresc sarcàstic per tal de fer-nos oblidar i d'oblidar ell mateix que és un enyorós d'intimitat!

George Moore

Mai més la literatura no tindrà un magnífic cicerone dels seus jardins del dilettantisme, com aqueix ancià la coqueteria del qual era l'escriure a la manera dels grans professionals.

Pérez Galdós

Si algun dia els "Episodios nacionales", engolits per l'anècdota, fan impossible una valoració essencial, restarà sempre "Fortunata y Jacinta" com la més viva concreció de la novel·la nacional castellana.

John Galsworthy

El darrer dels grans senyors de les lletres i dels grans cordials de la cultura.

Guerau de Liost

Jugar amb la Poesia i guanyar.
Aquest és el secret, dins les lleis estrictes del joc i de la cavalleria.

D'altres es deixen guanyar i són els il·luminats.
Ell sap que guanya. És el Poeta.

II

PROSES ROMANES

L'orgull orchestra els perfums de llorer que ceneixen el Capitoli.

La llum estructura l'escala per la qual pugem al Capitoli.

Al respir del replà que n'és la plaça, ordre de les músiques alades i mesura de la construcció, mestreja l'orgull i la llum una estàtua eqüestre.

Escales de la Trinitat, esglaonament dels chors angèlics guardians de l'Or.

Per tal que l'ascensió sigui assequible als homes, els paraments de les floristes són a mig camí de la llum.

Només a Roma és possible fer de mitja pell de taronja el test d'un cactus.

III

CRITS DEL CARRER

Cors de sucre candi,
us batran el pit
al so del desig
que més us agradi.

Noies: flabiols,
joguines de l'aire.
Ai el buf del cor
que, si plora, canta!

Corren les fonts de la llum,
ull de gall, diamant, aigua,
joguina de noies, llum,
vidre clar, cànirs de l'alba.

Excursionisme primaveral

Josep M.ª GUILERA

Primavera. Devessall de verdor. Alegria velada del mes de març. Plenitud de la Pasqua. Mes de maig evocador. Per als excursionistes representa dins l'any el punt dolç per a establir i renovar una comunicació amb les muntanyes més properes a nosaltres, millor que per a les aventures per dalt de les carenes nevades i dels espadats plens d'esgarripança.

En aquest moment tot és embellit i resulta carregat d'atractius. Fins els paisatges abans negligits per massa coneguts o per manca de gràcia, tenen ara la força suficient per a guanyar-se una mirada de simpatia, sinó d'admiració.

Ara tothom se sent excursionista. La gent vol presenciar en un lloc o altre el prodigi de l'eclosió primaveral. Cadascú té els sentits desperts per a resseguir-ne l'esclat.

I la primavera, diríem conscient de l'encant que en nosaltres desvetlla, fa per manera de presentar-se amb cautela i d'avançar amb ritme. En un mateix arbre salta d'una branca a l'altra i ressegueix els branquillons fins a deixar vestit de nou el magre esquelet hivernenc. I arriba a vessar damunt les planes màgiques coloracions, plenes de tenuïtat. Així que troba un coster, comença pels faldars i s'enfila segura fins dalt del turó. Del solei salta a l'obaga, de les vores de marina puja a les terres més reculades i el seu avenç sapient i ordenat no para fins omplir les muntanyes més enlairades amb el seu propi regal i abundància.

Res no hi fa que als cims dominin encara les neus. La primavera els posarà un setge fet de brots tendres i de flors menudes i s'aprestarà a lliurar un veritable assalt. Les arbredes i els castanyers del baix Montseny duran aviat un borrisol glauc, mentre que dalt de les Agudes s'aguantarà valenta la darrera caputxa de neu. Però quan, al cap de poques setmanes, els faigs de la vall de Santa Fe rebin alegres el vestit nou i transparent del bon temps, cap a la font del Briançó i la baga de Passavets només hi quedarà la nova nevada, plena de perfums dels camps de satalies.

Vora del mar, els ametllers inicien la primavera al cor mateix de l'hivern. Plena d'ufana i de vigor es manté encara en les valls i muntanyes pirinenques, mig any després d'aquell infantament. Totes les seves gammes i els seus guanyats portats amb tanta parsimònia seran sacsejats i escombrats sense pietat, pel primer bufarut de la tardor, el qual en tindrà prou amb ben poc de temps per a pintar de rovell i per a destroçar les fulles marcides. Un plan d'"adagio" posarà fi a la fuga brillant, sostinguda pel pla i la muntanya, que haurà durat mitja anyada.

Però l'actual bon temps de l'any, ungut amb tantes de gràcies, no ha pas d'ésser motiu per a una admiració fàcil i primària, limitada al món que atrau els sentits, ni és suficient d'abandonar-se al simple goig de la passejada, malgrat la llaminadura de l'escalf d'un sol ben dosificat i la carícia d'un aire avellutat i ple de sentors.

Si volem treure tot el partit del mes de maig ens caldrà cercar el veritable sentit de l'Excursionisme, això és, el just equilibri entre els goigs dels sentits i els de l'esperit, i, armats d'aquest sentiment profund, efectuar qualsevol sortida que ens encari amb alguns dels paisatges típicament nostres.

Ara sí que tenim camp per córrer i la tria es fa difícil. Podem, per exemple, escollir un dels moltíssims Santuaris que s'ofereixen per dalt de les nostres muntanyes, dels quals Catalunya té una profusió magnífica, i que ultra ésser llocs de devoció i de romiatges han esdevingut excel·lents fites per a les nostres excursions.

La abundància dels Santuaris catalans i la seva distribució arreu del país ha desvetllat l'atenció dels estudiosos. Existeix un llibre, aparegut a les darreries del segle XVIIIè., en el qual s'inventarien i descriuen totes les capelles marianes que adornen el pla i les serres de la nostra pàtria. Aquest llibre aparegut en plena decadència s'ha de considerar com la primera guia excursionista catalana. El nombre de Santuaris i la devoció que inspiraven als nostres avantpassats, expliquen aquest dens volum descriptiu, un segle abans que l'Excursionisme no es comencés a manifestar.

A hores d'ara podem, doncs, reprendre els vells camins de ferradura que ens faran pujar dalt dels serrats on s'aixequen les parets blanques de les ermites, i d'allí estant tindrem l'avinentsa d'esguardar les planes i les serralades, els Pirineus i la mar, els pobles i els cultius. La primavera tindrà cura de nimbar aquesta visió terrenal amb una aurèola santificada. Aquesta ha d'ésser la nostra millor primavera excursionista.

L'home que feia serenata als grills

Victor CATALÀ

No es tractava d'un engendrament de fauna ni tan sols d'un alienat, sinó d'un ésser veritable, d'un home de carn i ossos i en plena possessió, no diré de tots els seus senys, perquè li'n mancava un, però sí d'una sana raó.

És un dels més remots records de la meua ja remota infantesa. Es deia —o li deien— Mateu Carrer, era orb de naixença i violinista d'ofici: almenys, jo mai no vaig saber-li'n d'altre.

Ara el veig, passant lentament per davant la porta de casa, amb el seu pas una mica arrossegós, palpant l'empedrat amb la guaspa del bastó i el cap ert, guaitant cap a les llunyanies, negades a les sol·licituds de son esguard immòbil. El veig, sí, mes no podria descriure'l fidelment, car no tinc presents, per exemple, la forma del seu nas, del seu front, de les seves sabates o del seu barret... Sols m'ha quedat impresa al fons de la retina la taca general —retallada damunt la blancor de l'altra banda de carrer—, d'un cos d'home fet, ni prim ni gros, ni alt ni baix, abillat amb un pobre però net, vestit musc, la cara allargada, color d'esca, amb balder sotabarba, i la rebregada bossa del violí penjada del braç esquerre i brandant feblement, com un pèndol que acabés la corda.

Compto que fou aquella la primera i darrera vegada que mos ulls toparen amb la seva imatge, coneguda a bastament de tots els habitants de la vila, com quelcom tradicional que formés part del patrimoni del comú, junt amb el lledoner de la plaça, la roca del Salpaig o la processó de Sant Corneli. Malgrat anar molt dret, devia tenir un ramat d'anys, perquè quan la meua tia-àvia era fadrina, sonava ja en els saraus, aleshores dits de company, precursors dels que més tard s'anomenaren pretensiosament valsos de societat. Ate-nent-nos a aquests comptes, el violí del pobre orb, única orquestra que es permetia la modesta jovenalla d'aquell temps, hauria fet girar i voltar, al grat de son arquet, segures, de tres a quatre generacions.

Amb son pas precavut, sense fermesa, però dreturer, que no feia mai marrada, En Mateu Carrer anava allà on li abellia, fos per dins de poblat, fos pels afores. Com si cap falla no li fes la vista, ni ensopegava amb els ressals del sòl, ni topava de nas en les cantonades, ni saltava dos esgrallons per un, ni envestia ningú. I quan la calor el turmentava massa, sabia, angulejant destrament, parsimoniosament, per entre el codolar de la platja —que feia trapassar i tòrcer-se en grotesques reblincadures els que hi veien bé— cercar la llongada de sorra fina per a prendre-hi platxeriosament un bany de peus: i quan, a la tardor, el sol fugia d'hora dels carrers acanalats, ell en gaudia encara bona estona, passejant-se amb la mateixa tranquil·litat que si es passegés pel mig de la Rambla, pel corriol sense margera que hi feia el pla de la barana del terrat de casa seva, que no tindria més enllà d'un pam i mig d'amplada.

Quan això ocorria, els veïns, que se'l contemplaven amb l'ai al cor, solien exclamar, admirats i escruixits a la vegada d'aquella proesa:

—Mireu En Mateu Carrer! Sembla impossible que no li rodi el cap!... Però el millor dia caurà daltabaix i l'Extremunció no hi serà a temps!...

Amb tot, aquestes sinistres profecies no es realitzaren pas, a Déu mercè, i En Mateu Carrer, anant temps, morí de bona mort, com el més assenyat i normal dels seus conveïns.

De segur que les seves sorprenents facècies d'orb farien època, mes jo tenia massa pocs anys per haver-les pogudes recollir. Almenys, no tinc memòria més que d'aquesta de la barana i d'una altra que, per son caient poètic, no se m'havia de despintar mai més.

Veieu sinó.

En Mateu Carrer duia sempre, com quan vos l'he presentat, penjant del braç esquerre, el que era goig i conhort de la seva vida, el vell violí, ficat dins d'una bossa repelada de baieta verda. I heus aquí que quan anava pels camins, el moviment pendular de la bossa li mesurava alhora les passes i les meditacions, al reposat vellet de color d'esca.

Un repicar de peus venia cap a ell i ell, abans de creuar-se amb el vianant que el feia, ja l'escometia amicalment:

—Bona tarda, Bel... Quants n'has lligats, avui? (es referia al feix de garbons que la dona portava sobre l'espatlla).

O bé s'apropava el trontoll d'un carro i ell, amatent:

—Tingues compte, Martí, si no vols que aquest cavall se t'asmi...

I la gent trobava molt del cas que mai En Mateu Carrer no s'errés en el que deia.

Alo... Alo... Alo... ell anava fent via, fins que arribava al redós d'un pujolet assolellat, si era a l'hivern, sota el tamariu dels Riells, si era a l'estiu, i allí, cercant una pedra planera o un gratall de marge, s'asseia a reposar. Després es treia del braç, la funda, de la funda, el violí i amb lentituds solemniais de reverència i dolçors d'esperança beata, ara pessigant manyagament aquesta corda, ara estrenyent lleument aquella clau, es posava a afinar... Si estava a

recer del pujol, el sol li queia al damunt com una gasa d'or, la pell de color d'esca se li aclaria, prenent transparències de mel, una càlida formigor li extremia les arreletes dels cabells... La flor d'una rabanissa li enviava a l'olfacte una alenada de perfum esventadís, un ocell solitari li deixava caure des del cel al cau de l'orella un alegre pintet... I si seia sota el tamariu de la platja, la brancada subtil com un ventall de randes li refrescava els polsos, perlejants de suor, li deixava a l'esquena com regalims de gel, i el mar quiet, anant i venint per la sorra color de lli, li rumorejava com el gat manyagoi... Però allí com ací, fos en el paratge que fos, al cap de poc que En Mateu Carrer tocava el violí, s'obrava el miracle franciscà. Ara l'un, obrint-se pas entre dos brins d'herba, ara l'altre gambejant sobre els palets llimats, aquell gros i negre com una cucafera, aquest petit i escotorit com ell sol, però tots igualment decidits i aqueferats, anaven compareixent grills a corrua feta. Dos, quatre, cinc... vint... Qui sap-los! D'on sortien?... Quina força magnètica els obligava a deixar els seus cataus o els seus platxeris?... Aneu a saber! Però el cert és que cap no mancava a la cita. Car cita era i no altra cosa la que els donava En Mateu amb el so del seu violí. Prou ho sabia ell, que vindrien... prou que els sentia venir, de lluny de lluny, amb son oir finíssim d'orb... prou que els sentia campar a son entorn, pujar-li per les cames, ficar-se-li fins i tot, dins les butxaques... I quan els tenia tots allà, els companys benoients, En Mateu Carrer, l'homenet del musc vestit oldà, el miser violinista dels saraus de companys, amb quin gust tocava, anc que ell, que era tan pobret, hagués de tocar de franc! Tocava, tocava, tocava, exclusivament per als seus grills, per als germanets filharmònics que, si alguna volta, enduts per la seva folia, volen apropar-se allà on l'home fa música, l'home, que no està per altres folies que les seves i que és la més dura i incomprensiva de les bèsties, els esclafa, amb esglai i fàstic, d'un cop de peu.

En canvi, quan l'home que feia serenata als grills entrà en el cel, el seràfic Sant Francesc devia dir-li, abraçant-lo tendrament:

—Benvingut sies, Mateu!

Llar endins

Santiago MARCO

L'interès que desvetlla tot allò que convergeix a la llar en ordre a la seva bellesa, al seu confort, i al seu agençament general, palesa que hi ha arrelat un desig espiritual dins la nostra civilització. Cal, però, que fixem la nostra atenció perquè aquest desig, com succeeix sovint, no produeixi errors per amuntegament, o bé per mal gust. Un guiatge que ens posi a cobert del perill d'equivocar-nos és certament difícil, car hi ha plantejat fonamentalment un problema de cultura general fins arribar a afinar el bon sentit de les multituds, que indirectament es reflecteix en totes les manifestacions de la vida, i de manera especial en la formació de la llar.

L'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, en portar la seva obra benemèrita de cultura a la present Revista, per a major expandiment i guiatge de la tasca social que realitza, ha volgut dedicar-ne una part a la casa, puix que s'adona perfectament de la importància moral d'això que anomenem "llar", i que és la institució cabdal de la família catalana.

La benevolència de la direcció del I. de C. i B. P. de la D. ha volgut que fos jo qui des d'aquestes planes doni unes orientacions, no pas amb la intenció de dogmatitzar, sinó solament, com he indicat abans, a fàcil de guiatge en la part pràctica, tot ajudant a desvetllar la sensibilitat vers el que pot estar bé i el que no ho està.

A aquest fi, jo desitjo situar-me en un pla eclèctic, car em sembla poc oportuna la defensa o apologia d'un estil determinat, quan aquest no va directament a la formació d'una escola. Aprofitant tot allò que considerem de bon sentit en els actuals moments de la nostra època, posseïrem suficients elements per a trobar la ponderació que escau a la llar, sigui quina sigui llur tendència en l'ordre estètic o determinació d'estil, puix que tots estan prou bé, si són manipulats per mans expertes.

Quina és la veritable modernitat de la casa? El maquinisme que hom hi ha introduït i la diferenciació estructural del repartiment i de les obertures.

En el moment actual, ja no ens preocupa tant la fastuositat dels salons destinats a la vida superficial de relació, com la diversitat de serveis domèstics als quals no podem sostreure la nostra atenció i que han de desenrotllar llur funció per a les necessitats nutritives i higièniques que ens són innates i aquelles altres que crea la vida moderna.

La cuina, l'"office" (amanidor en català?), el bany, heus ací factors decisius dintre del que venim anomenant la casa moderna.

Les fantasies decorativistes resten a segon terme, quan hom considera la importància adquirida en l'àmbit de la casa per aquests serveis imprescindibles, i per als quals han estat creats innumbrables aparells per a combustió i per als serveis d'aigües.

Tot tendeix vers l'esterilització i la simplificació de l'esforç humà; d'ací neix la directriu que marca les normes estètiques de l'interior modern, i hom considera tan important aquest factor, que ens sembla escaient de dedicar aquest primer article sobre temes de la llar a fer uns comentaris respecte a la cuina i l'"office".

La casa ideal, en la pràctica, hauria d'ésser dividida en tres sectors principals, que podríem anomenar de la manera següent: Sector de vida de relació i, en l'ordre fisiològic, de nutrició. Sector de les

cambres de repòs (dormitoris) i dels serveis d'higiene del cos. Sectors dels serveis domèstics: cuina, "office", i, degudament separades i aïllades, les cambres dels servents.

Quin volum han de tenir els compartiments destinats a cuina i "office"? Caldria establir el coeficient proporcional al nombre d'individus que formen la família, tal com es fa per a les cambres de repòs o dormitoris, i àdhuc comptar amb l'espai que cal per a emplaçar-hi els atuell. Per a l'emplaçament d'aquests serveis, cal, així mateix, tenir en compte llur proximitat al menjador, per tal d'evitar els passos inútils i facilitar el bon servei. En la disposició d'una cuina, haurem de tenir en compte la reducció dels moviments de la persona que hi treballa, posant al seu abast tots els elements complementaris de la funció que desenrotlla. Un exemple de bona disposició ens el dona el gravat núm. 1. Aquesta disposició racional permet de treure'n un resultat de simpatia estètica, car els aparells d'esmalt-níquel, i les aigüeres per als greixos (degudament separades) són de gres vernissat, els mobles per a les espècies i els estris de cuina pintats al Ducco, i les parets recobertes de rajoles vernissades, i en conjunt aquests elements són d'una dignitat susceptible de treure'n un gran partit per raó de llur disposició. I encara hi ha el color. Es possible que ens preguntin: una cuina ha d'ésser blanca, o bé ha d'ésser de color? Podem respondre que cal que sigui de color, car el blanc produeix un excés de fatiga visual. Un color reposant i lluminós és el groc, el qual té l'avantatge de fer ressortir amb gran finesa el blanc dels aparells de cuina i de les aigüeres. Quant al trespòl, aconsellem de pavimentar-lo amb rajoles de gres, per tal com aquest no és porós i, per tant, és difícil de tacar-se per absorció; aquest material és mat, i per aquesta causa no és rellescós, cosa a tenir en compte en un lloc on són manipulades substàncies greixoses. La il·luminació elèctrica pot produir-se amb llums esfèrics (globus d'opali científic) els quals eviten les ombres negres i donen un rendiment lluminós perfecte i agradable.

Quina és la funció de l'"office"? Descongestionar la cuina de tot allò que no conté greix i el menjador del desordre a l'hora de menjar, evitant la paradoxa que, quan hi vivim, és quan més renou hi ha. Per tant, ha d'estar dotat d'armaris de capacitat suficient per a la vaixel·la i cristalleria necessàries al bon servei de la casa a què va destinada; d'una fregadora per a la cristalleria i la pisa; d'una nevera absolutament independent de la de la cuina per a evitar el contacte de l'aire del peix i de la carn amb les coses de llet i fruita; d'un fogó o cuineta per a fer les tisanes tan propenses a absorbir els hàlits de la carn, així com per a fer les torrades de pa per als desdijuns i berenars. I encara, si no hi ha un lloc adient en un altre indret de la casa, cal preveure un armari per als estris de neteja (escala, aspiradors, etc.) i un buidador per a les aigües brutes de fregar a terra, per bé que és millor que estigui separat. Ací el problema estètic és una cosa purament de sentit comú. Cal, però, tenir en compte la proporció racional dels armaris amb l'objecte que sigui possible d'arribar als prestatges més elevats sense haver d'emprar un escambell. Un bon exemplar d'"office" que aconsegueix de manera ben idònia el programa traçat, és el que figura en el gravat núm. 2.

En un altre article seguiran les consideracions que ens suggereix aquest breu estudi de la "Llar endins".

MOUMEUX

Capell amb ala girada de tafetà
blau marí repuntejat, amb adorna-
ment d'organdí blanc

(Modes Badia)

ROSE VALOIS

Capell de palla color blau marí
amb fantasia de ploma a cada
costat, blanca i blava

(Modes Badia)

Vestit sastre quadrets blancs i negres,
model SANTAELALIA

CAPELL.—Piqué blanc i feltre negre,
model MARTI MARTI

Vestit de tarda en «faïlle» negre amb topes
de distints tons, model SANTAELALIA

CAPELL.—«Panamalach» negre adornament
llaç, cinta «gros-grain», blanc i negre,
model MARTI MARTI

10,1019 25 100 J

Conjunt de viatge llana verd amb cinyell botons
del mateix to model «SANTAEULALIA»

CAPELL.—Bakú fantasia nctural adornament cinta
marró model «MARTI MARTI»

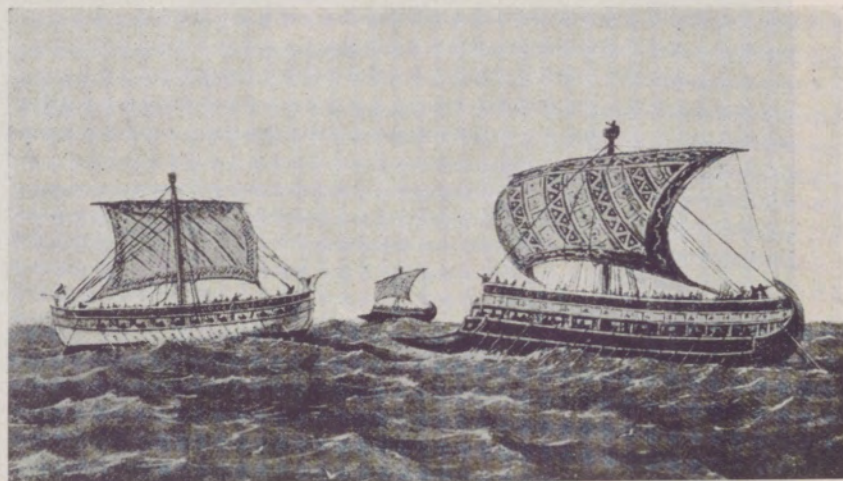

10,1019

Conjunt de vestit i capa «tweed» anglesat model
«SANTAEULALIA»

CAPELL.—Panamà blanc adornament glacé marí
model «MARTI MARTI»

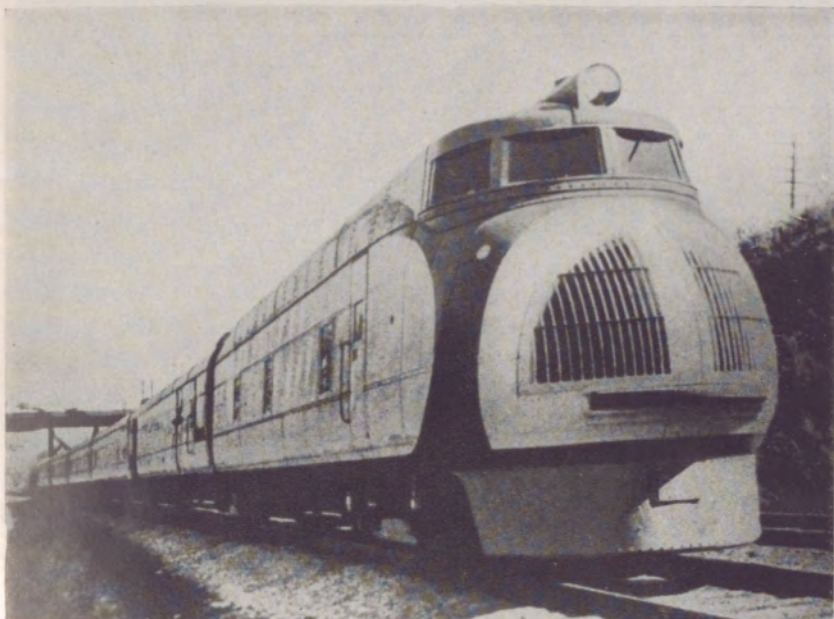
Naus assíries i fenícies
de l'època de Cambises

El cotxe que feia el
servei de París a Ver-
sailles el segle XVIII

Autoòmnibus per a turistes

Tren modern de línies
aerodinàmiques

La clàssica diligència

El «Normandie» el vaixell més gran del món (que haurà fet a
hores d'ara el seu primer viatge), en construcció

Cabina metàl·lica de l'aeroplà «Hindenburg»

De les Exposicions

Dionís Baixeres
Dibuix
(Sala Renart)

Josep M.ª Prim
«Els guants vermells»
(Galeries Syra)

Joaquim Ros
Cap de nena
(Galeries Syra)

Lluís Maria Güell
Paisatge
(Galeries Syra)

L'Associació Protectora dels
Infants a l'Institut de Cultura

Vals de Schubert

Czar Saltan, de
Rimsky Korsakow

Czarda de Co-
pèlia de Delibes

L'Associació Protectora dels
Infants a l'Institut de Cultura

Van der Lubbe

Els Tigres de Rudolf Mathies

Ignasi de SAGARRA

El tigre cal tractar-lo sempre de cara. Es covard i quan ataca us saltarà per l'espatlla. Aquestes normes són axiomàtiques de tots els domadors experts i resumeixen el llarg aprenentatge que dona la convivència i l'observació diària dels felins. Els qui les han negligides ho han pagat amb la pell. Per un tracte de confiança excessiva, el terrible "Bengali" del Circ Court, matà dos domadors de fama, no fa pas gaires anys: Mollier a Palència i Waniek a Miramont. La llista tràgica es faria llarga.

Cal convenir que són diversos els procediments emprats per arribar al domini de les feres, imposant-los la superioritat gairebé absoluta de l'home. Les condicions personals juguen un paper importantíssim i la fina observació corona l'obra. En fer la presentació dels famosos tigres de Rudolf Mathies, hostes de Barcelona no fa gaire, haig de declarar que llur comportament va ésser correctíssim, sempre fent honor al bon nom de l'escola on han après els prodigis que executen amb destresa i precisió perfectes. Les feres domades pel sistema innovat pel vell Carl Hagenbeck, al Parc d'Stellingen prop d'Altona, són conceptuades pels iniciats a les tècniques del Circ com a "feres de casa bona". L'afirmació és justa. Cal visitar els annexos d'aquell magnífic Jardí Zoològic per a fer-se'n ben bé càrrec. La construcció representa un teatre blindat amb el seu escenari corresponent, on fan cap diversos corredors metàl·lics per on circula la que podríem anomenar població escolar. Cada matí, invariablement, un professor, "que es fa respectar", amb els corresponents assistents, allibera aquella barreja de cadells que després es transformaran en veritables lleons, tigres, óssos blancs i óssos de l'Himalaia, panteres, gossos, etc. En temps de bona aplicació, els alumnes no baixen d'una vintena. Com hem dit, l'èxit de treballar les feres des de la seva infantesa és absolut, el professor arriba a conèixer el temperament dels alumnes i projecta amb el seu degut coneixement els "conjunts", que més endavant realitzaran treballs de veritables especialistes.

Aquest segon grau d'iniciació correspon als domadors. He conegut Peters, l'home de llarga carrera que ha domat prop d'una quarantena de tigres. Rudolf Mathies n'és un digne successor. Durant el viatge intercontinental del Circ Hagenbeck, que començà pel febrer del 1933 a la sortida del port d'Hamburg i que finia a Barcelona el 4 de març del 1934, R. Mathies portava el pes de la secció de les grans feres. Els números més espectaculars de treball de conjunt entre lleons, tigres i óssos d'Himalaia anaven al seu càrrec. Molts recordaran encara l'impressionant exhibició dels tigres de Ben-

gala "volant" materialment a través dels cercles voltats de flames. No fa gaires mesos que Mathies tornava a Barcelona amb un nombre augmentat de tigres. Setze magnífics exemplars contractats al Circ Olímpia de Londres. El Parc de la Ciutadella estatjà una setmana els viatgers i Mathies tornava a ésser per a nosaltres l'erràtic confident. De matí, el Parc de Barcelona és tranquil i buit de públic. Mathies aprofità aquelles circumstàncies per fer-me conèixer fins on arriba la domesticació dels animals. Havia comprat a un negre de Bombai un parell de tigres cadells que amb grans esforços va aconseguir pujar: "Ara passen de l'any i són dels més forts i ben plantats que comando", em deia. "Vull que el conegueu fora de la gàbia i dels secrets del Circ"; es passejaren amb nosaltres i amb vosaltres aquests dies per Barcelona." I cada matí sortien a passejar per les avingudes del Jardí. Com he dit, el públic hi era escàs; el gros públic l'integraven els nostres reclosos de la Col·lecció Zoològica. Fou sorprenent la presentació. Les feres donaven la cara, i tot el contingent del Parc, des de les gaseles al venerable elefant, tots s'enfrontaven al pas dels tigres en llibertat atenuada. Diríeu d'un tros lluny que la consigna era formar un immens semicercle de caps diversos, que alhora es manifestaren amb un formidable bramul discordant. La tercera sessió, podríem dir que "Sharma" y "Bali" la dedicaren al propi Mathies. El Circ té els seus secrets, però no són d'inferior qualitat els que se'ns revelen a ple aire.

Aquell matí "Sharma" portava la corretja molt més llarga que de costum. Mathies em deia: "Voldria veure en aquestes feres el retorn de les seves habituds. Les reixes encongeixen el treball. Veieu aquest om magnífic? Qui sap si els plauria de pujar alçàries?" A una lleugera insinuació, la fera va respondre amb un bot magnífic i clavà les urpes a l'escorça. Tronc amunt va assolir les branques més altes; la cadena s'estirà com una malla. Mathies va quedar meravellat. "Ací teniu una revelació. Diríeu que és la cosa més senzilla, però val a dir que no la coneix encara cap dels qui com jo breguem amb el Circ."

Mathies m'ha demanat des de Londres i darrerament des de la Rhur i Dusseldorf, diverses fotografies de la "gesta del Parc de Barcelona", com ell l'anomenà.

La premsa gràfica de Barcelona ha publicat fotografies del "gentleman" Mathies passejant-se pels carrers de Londres amb "Sharma" lligat d'una cadena. Segurament no s'ha assabentat dels passeigs quotidians de Barcelona, que ens plau donar a conèixer als lectors de "Claror".

Terres enllà. De l'art de viatjar

Lluïsa SERRA SPIEGLER

Ja de temps ha estat inherent a l'home el daler de sortir de l'àmbit patri per anar a conèixer un més enllà desconegut. Si ens remuntem fins als temps antics, trobarem que en aquella època els viatges obeïen sempre a una seriosa finalitat. L'afany de conquerir noves terres, d'ampliar els propis coneixements, com també, en gran part, l'emulació comercial feien deixar ja a fenicis, cartaginesos i grecs, egipcis i romans, llur gleva nadiua per anar a explorar terres i mars inconeguts. El final de l'edat mitjana fou l'època dels grans viatges de descoberta, especialment per la via marítima; fou l'època d'un Colom, d'un Vasco de Gama, d'un Magalhans. Gairebé tots els pobles de l'occident empenien en aquell temps llargues croades vers regions inexplorades, obeïnt ultra als mòbils comercials i de conquesta, en gran part també, al digne propòsit de propagar el Cristianisme. El fervor religiós ha estat, de temps ha, un poderós motiu de viatge per a la majoria dels pobles. Ja els mahometans tenien instituits uns pelegrinatges anuals cap a la Meca i Medina. Entre els cristians les visites als llocs sants s'han anat intensificant també sempre més i més, seguint l'evolució dels temps i dels mitjans moderns de locomoció.

Quant als viatges d'exploració merament científics, trobem també ja els seus orígens al segle XVII, i avui dia han assolit una grandiositat tan indescriptible, que ens meravellem diàriament davant de les proeses altament heroiques que s'efectuen en aquest sentit.

Però, deixant ara aquests viatges, motivats sempre per algun objectiu molt seriós, veurem que aquells qui no han trobat una finalitat plausible per anar a córrer món, han inventat l'anomenat viatge de plaer, que si es fa, però, amb una certa preparació i amb els ulls un xic oberts, no serà sols de plaer, sinó també d'estudi. De tota manera, havem de baixar fins una data relativament molt propera per a veure aparèixer aquesta forma de viatge. Hi ha qui es complau, tanmateix, de presentar Herodot com el primer tipus conegut de turista, i és cert que el seu esperit d'historiador i la sort de pertànyer a una família de gran prestigi i grans riqueses, li permetien d'acomplir el seu desig de visitar terres llunyanes, i a través dels seus escrits, mundialment coneguts, veiem viatjar d'ací d'allà aquest turista del 500 abans de Jesucrist. Trobaríem, probablement, en els temps antics, mant altre viatger esporàdic per esmentar. Però els veritables promotors dels viatges de plaer en més gran escala, foren els prínceps i els nobles dels segles XVI i XVII, que iniciaven llargues sortides pel pur goig de viatjar, de satisfer llur curiositat, coneixent terres, gent i costums diferents; trobarem també aquell bell pretext de la urgent necessitat d'un canvi d'aires o d'una beneficiosa cura d'aigües medicinals. Aquests viatges s'efectuaven amb carruatges, a cavall, o per mar, però resultaven amb tot, bon xic cars, i solament els alts estaments socials podien permetre's aquest luxe. Aquell qui havia de traslladar-se necessàriament d'un lloc a un altre i no es podia pagar un caruatge propi, es servia de la pintoresca diligència. Però, ícom han evolucionat en poc temps els mitjans de locomoció! I que lluny som ja de la pintoresca diligència, de les presumptuoses carrosses reials, carregades d'ornaments i, àdhuc de la nostra tartaneta modesta, tan típicament casolana! Tot i tenir tanta poesia, aquests

venerables carruatges han estat arreconats d'un dia a l'altre com a cosa totalment anacrònica, i el millor que poden esperar de l'esdevenidor, si aquest es digna tractar-los bé, és anar a raure en algun recó de museu i formar com a número, en el catàleg corresponent. Trist paper per a aquells alegres i incansables rondaires!

No fa pas gaire temps que els nostres avantpassats, en veure la primera locomotora, feien esperats el senyal de la creu, ben creguts que allò era un invent del diable, sorgit de la terra per art de màgia. Avui dia ja no ens meravel·la res, hem vençut espai i temps i el viatjar, cosa abans tan fatigosa i costosa, està, podem dir, a l'abast de tothom; qui més qui menys, tots ho hem tastat i hi hem trobat gust, i aquell innat daler de rodar món, que tots portem dins nostre, s'ha exaltat més encara. Qui no pot fer tirades internacionals, s'accontenta amb excursions diumengeres dins la pròpia contrada, tot esperant que el destí li brindi un dia la possibilitat d'arribar un xic més lluny. Si avui dia posem la pregunta: Us agrada viatjar?, seran poquíssimes les persones que ens contestaran negativament.

Gairebé a tots ens il·lusiona el sol pensar en possibles sortides. Tots havem experimentat, en veure, per exemple, de nit, el pas d'un tren il·luminat, amb l'alegre clap de claror en cada finestra, talment una diligent processó de cuquetes de llum, com el nostre pensament vola involuntàriament enllà, enllà, i la nostra imaginació, així incitada i llençada sense fre, segueix la fèrria cuca vers llunyanies somniades. I s'opera dins nostre una fugida ben anàloga a la vista d'un transatlàntic, gran i sumptuós, o bé d'un d'aquests majestuosos aeroplans que evolucionen damunt dels nostres caps amb tanta elegància i aïllitat. Adhuc l'aparentment tan feixuc autocar aerodinàmic, ràpida tortuga de l'enginyeria moderna, reïx a posar en moviment, sense gaire esforç, les ales il·lusionables de la nostra imaginació, i ens veiem rodant món i més món, arrapats fermament a l'asfalt, o a la pols de la carretera, que en intrincada xarxa creua terres i més terres en totes direccions.

Per parlar ara del profit personal que cadascú pot treure dels viatges, valdrà la pena de preguntar-nos què havem de fer abans d'emprendre una sortida, sigui allà on sigui?

Si eixim de casa sense cap mena de preparació, i comencem a rodar món igual que una maleta, ens trobarem que a la tornada ens queda ben poca cosa de tot allò que havem vist. En romandrà sols un confús record, per l'estil del d'una pel·lícula, vista una vegada, que ens taurà fet disfrutar més o menys, però que a la fi sols ha deixat un record vague, cada dia més vague, que el temps tindrà cura d'esvaïr del tot, àdhuc de la memòria del més memorios.

Quan ens proposem, doncs, de visitar una contrada, un país estrany, ens caldrà fer un xic de preparació si volem treure'n, tan sols sigui una miqueta de profit. En primer lloc, haurérem de provar d'adquirir una idea de la història del dit país, i no es tractarà ací d'estudiar de memòria, com en l'època de l'escola, les dades de tots els regnats, totes les victòries o guerres perdudes de la respectiva nació, res d'això, si no som historiadors o no hi estem personalment interessats; es tractarà tan-

sols de posar-nos un xic al corrent de la tradició històrica, de la política i de les aspiracions actuals del país. Després hem d'adquirir igualment una petita noció de la cultura de l'art de la terra que ens proposem visitar; i havem d'annotar-nos, també, prèviament, les curiositats de cada contrada, tots els llocs famosos i les coses dignes d'ésser vistes que caiguin dins del nostre itinerari. Això darrer, naturalment, ens ho podem estalviar si viatgem adherit a una d'aquestes sortides col·lectives, que us donen tot el pla de viatge combinat, i no haveu de fer més que seguir.

Una altra cosa molt recomanable, si és possible i no ens apar massa difícil, serà provar d'aprendre la llengua del país al qual volem anar. Això potser semblarà un xic exagerat, però la nostra generació, que amb l'innegable fracàs de l'esperanto com a llengua universal, pot veure clarament que encara estem purgant el pecat de la torre de Babel, ha d'avenir-se a estudiar llengües, si vol alternar amb la gent estrangera. I per a conèixer un país, la llengua és un factor importantíssim; poder parlar directament amb els indígenes, sense necessitat d'interpret, noder comprendre llur teatre, llurs conferències, seguir llurs discussions. Tot això ajuda enormement a la comprensió i apreciació de l'ànima d'aquells germans nostres, separats de nosaltres per aquests detalls de llengua, art, cultura, tradició històrica.

Amb tot aquest bagatge espiritual, i amb l'altre material, que haurà de contenir el màxim de coses necessàries i indispensables dins el mínim d'embalum, ja podem emprendre il·lusionats, la bella marxa vers un món nou que aspirarem de veure i analitzar, ara, amb els nostres ulls, ja que naturalment tota la prèvia preparació servirà sols per a orientar-nos; perquè no ens hem de deixar influenciar massa pel que havem llegit, ans bé procurar d'esbrinar les coses personalment.

Un detall però, que hauré de tenir molt en compte, és no caure en la flaqueja de trobar excel·lent tot el de fora de casa, d'apropiar-nos sense més ni més, costums forans i voler-los aplicar a casa nostra. No hi ha res més ridícul que la noïeta que torna del pensionat estranger carregada de snobismes intolerables i amb uns aires de suficiència i de desdeny per tot allò que retroba a casa. En totes les parts del món, hi ha coses bones i d'altres que no ho són tant, i havem de fer ús de tot l'eclecticisme de què disposem per a reeixir a destriar les unes de les altres, i copiar i introduir sols aquelles que siguin veritablement dignes d'ésser copiades, dignes d'ésser introduïdes.

Per ajudar a recordar les impressions d'un viatge, serà molt convenient de prendre apunts pel camí; rellegint-los, algun temps després, veurem com tot pren novament vida i relleu davant nostre, i coses gairebé oblidades se'ns mostren amb palpable realitat.

Des d'aquestes planes anirem veient diversos reconets de la terra, sota diferents aspectes. Probablement no presentarem res de nou, ja que avui dia queden en la nostra esfera terrestre poquíssims llocs inexplorats. Però potser no serà del tot mancat d'interès, refrescar el record d'alguns noms, que si més no, ens sonaran coneguts de l'època de les nostres lliçons de geografia.

EL TEATRE AMATEUR

Una de les coses de molt bon veure actualment en el món teatral de Catalunya, és l'extraordinària empena que va prenent el Teatre Amateur. Hi ha una sèrie de conjunts que han constituït una revelació. L'afició al teatre tan arrelada a casa nostra, ha donat lloc a la formació d'elencs artístics d'un mèrit indiscutible. Per altra banda, la lloable tasca portada a terme per la Federació Catalana de Societats de Teatre Amateur, ha fet que l'esclat d'aquest moviment assolís una gran vistositat.

LES DARRERES ESCENES

Destaquem en primer terme "Reina", del poeta Josep M. de Sagarra, presentada, amb un èxit extraordinari, al Teatre Nou de la popular barriada del Paral·lel. Aquesta obra, magnífica, marca una fita en la vida literària teatral de Sagarra. Naturalment una de les gràcies de Sagarra és la gran facilitat a versificar, ja qual cosa, de vegades, és en perjudici de la pròpia obra, tenint en compte que aquesta facilitat sovint va acompanyada d'una excessiva llibertat. En "Reina", però el poeta obeeix sols la seva inspiració i, per bé que precipitada, l'obra resulta molt reeixida en el conjunt i modèlica en alguns punts. Una qualitat de "Reina" és la perfecta moralitat amb què es resol la qüestió, la legitimació del matrimoni d'acord amb totes les normes de la moral catòlica, i això fa que el poema, una bella estampa marina, constitueixi l'exteriorització d'un sentiment sincer. Els versos són d'una gran emotivitat i sense efectismes sobers.

Al Poliorama s'ha donat també amb un èxit emarcable, "Fanny", de Marcel Pagnol, un dels autors més celebrats actualment a París, pulcrament traduïda a la nostra llengua pel senyor Melcior Font. Sense que acceptem íntegrament el contingut d'aquesta comèdia dramàtica, hem d'apreciar no obstant la pintura fidelíssima del recó de port de Marsella, on l'autor situa l'acció. Els personatges, humans, potser massa humans, tenen una simpatia innegable. Viuen d'acord amb una moral plena de prejudicis i dintre una particular concepció de la vida, es reflecteix una bonesa i uns sentiments. L'agilitat del diàleg ha estat ben conservada pel traductor, que ha curat tota l'obra amb gran fidelitat. Si bé, com hem insinuat, aquesta obra de l'autor de "Topaze" i de "Marius", de la qual "Fanny" és una continuació, ens mereix algunes reserves, l'hem de considerar, tanmateix, entre les millors d'aquesta època.

LA MUSICA

En començar de fer-se ressò de la nostra vida musical en les planes d'aquesta nova Revista, el cronista saluda les belles realitzacions del present curs, però renuncia a la tasca impropia, que per altra banda mancava d'oportunitat, de rememorar tots els fets musicals esdevinguts des de la tardor passada; com a punt de partida, només citarà alguna de les audicions més recents.

En primer lloc, apuntarem el Concert del gloriós Orfeó Català, transmès per Ràdio Associació de Catalunya, consagrat a les obres del mestre Antoni Nicolau en escaure's el segon aniversari de la seva mort. Mestre i cantaires, dominats per emoció pregon, interpretaren un cop més d'una manera única la sèrie d'obres mestres que el gran compositor concebé i escriví pensant en la institució que tant de cor estimà.

De l'actuació de primavera de l'Orquestra Casals, fem esment d'un festival de música catalana, dels concerts dirigits pel mestre Antoni Guarnieri, excel·lent director simfònic, i de les audicions de la "Novena Simfonia" de Beethoven i del "Psalmus Hungaricus" de Zoltan Ko-

daly, sota la direcció del mestre fundador i amb la col·laboració de distingits solistes i de l'Orfeó Gracienc. Una altra vegada Pau Casals ofrenà el seu art màgic als membres del Patronat de la seva orquestra, donant a conèixer el "Concert en do" de Sir Donald Francis Tovey, dirigit per l'autor.

L'Associació Obrera de Concerts ha organitzat l'audició integral dels "Quartets de Beethoven", interpretats molt acuradament pel Quartet de Barcelona. L'Associació de Música "da camera" ha presentat la cantatriu negra, molt notable, Maria Anderson; a remarcar les cançons espirituals dels negres de Nord-Amèrica. L'Associació de Música Antiga ha dedicat una sessió als "Quintets" del compositor català del segle XVIII, el Pare Antoni Soler.

CRITICA D'ART

FRANCESC GALI. — La labor personal i pictòrica de Francesc Galí, sempre s'ha vist excessivament influïda per alguna tendència artística que ell deu haver considerat, en cada moment la més sana. Nasqué a la vida de l'art en el temps que a Barcelona pontificava Steinlen. Galí va pagar tribut a aquella inoblidable moda i Velázquez, vist potser sota el vel intruïda de Carrière (com palesen els dos caps infantils exposats al "Museu d'Art de Catalunya), degué commoure'l força en un determinat moment. Si va deixar l'steinlenisme per l'entusiasme envers els pre-rafaelites d'Anglaterra, reflectit en els dibuixos encapçaladors de "Cançons Catalanes", també va implantar el realisme velazquí pel pseudo-decorativisme muniquès que es manifesta, millor que en els mateixos cartells, en les dues maternitats que en el nostre Museu alternen amb les dues esmentades testes infantils.

En l'Exposició recent hi ha rastres de tot plegat: l'esforç s'hi veu, vers una viva aprehensió de la substància pictòrica, molt més aconseguida en general, en els nombrosos bodegons que no pas amb les figures (a vegades de regust literari) i els irisats paisatges. (Sala Parés).

XAVIER NOGUES. — Darrerament Nogués ha obert al públic la seva primera exposició de realitzacions pictòriques; i poc avesat a aquesta disciplina que en els exemplars esporàdics anteriors ens encuriosia, ara ens ha plenament demostrat que no té pas clara idea de la valoració cromàtica aconseguida amb la pasta pictòrica en petites obres "de cavallet", que el volum i la situació de plans li són coses desconegudes; que hi ha, en una paraula, molta més "pintura" en els seus més reeixits aiguaforats que no pas en les acaricaturitzades i descolorides teles de l'exposició que acaba de cloure,

LLUIS MARIA GÜELL. — Hi ha una mena de determinisme en la primera formació de molts artistes que no s'han donat en cos i ànima a les normes acadèmiques implantades d'una manera oficial, del qual després sovint és molt difícil de deslliurar-se. J. Lluís-Maria Güell, havent rebut la influència de Joaquim Mir —potser per veïnatge topogràfic, essent Güell de Vilafranca i vivint Mir a Vilanova— no para de lluitar per a ésser més personal cada dia. Güell, en la seva primera exposició (dintre el grup que formà amb els pintors Jaume Alorda, Josep Amat, Jaume Ferrer i l'efímer caricaturista Joan Rosal), atret pels temes més ingrats, sabé d'un d'ells dir-nos tots els jocs de llums i ombres dels argilosos solcs, arbitrànt-los, estructurant-los lluny del batibull vibrant que en un cas així hi hauria vist Francesc Gimeno, i afinant extraordinàriament subtilitzà entorn dels més desolats termes suburbials barcelonins amb un lirisme plàstic gris i rosa, inflat d'emoció. I en la nova mostra pública que Güell acaba de fer de les seves obres ha enriquit aquest lirisme, concentrant-lo per a cada obra dintre una matisació ben afinada,

prop d'un determinat color de l'arc de Sant Martí, deslliurant cada vegada més un tarannà propi que no recorda el Mir només que per la llibertat de fuga. (Syra).

JOSEP-MARIA PRIM. — Tres anys i mig encrea escrivim ja parlant de Prim (amb motiu de la seva aportació al grup "independents"): "No hi ha tortura en ell, l'únic que hi ha és la mirada àgil i la ferma certitud que el complex cromàtic que ell acaba de pastar en la paleta és adient com no n'hi ha d'altre per a l'objecte que es proposa revelar. Amb una gamma més aviat freda, diríem que embolcalla el fruit d'intel·ligència, que són les seves creacions, així aquelles de comportació immediata amb el natural, com aquelles altres de pura invenció o de referència llunyana al món de la realitat". Mant. D'aleshores ençà, la pintura de Josep Maria Prim ha anat enriquint-se de dignitat volumètrica, deslliurant-se d'eixarremejats massa intel·lectualistes, i ara cada dia més, va situant-se amb seny dintre l'ambient: obté, doncs, a cada moment noves i ben profitoses conquestes. (Syra).

JOAQUIM ROS. — Dibuixant, professor de l'Institut Escola Barceloní, pedagog conseqüentment de l'adolescència plètòrica, aquest deixeble de l'escultor Gargallo es posa de manifest com a propi pedagog amb la seva escultura arbitrada, equilibrada, fitant sempre vers el més noble decorativisme embolcallador d'una emoció ben palesa en algunes de les testes —i ben marcadament en a que reproduïm en aquestes ratlles. El seu sentit de l'exornació l'allunya completament de l'esbós per anar a l'obra ben concreta, obtenint tot un ritme, una modulació ben voluntària, que no es deté ni en el sòcol mateix. (Syra).

J. R. RAFOLS.

EL CINEMA

Una concepció fatalista de la vida és quasi sempre el mal fruit d'una anèmia moral. Els grans entusiastes, en canvi, lluny de veure els esdeveniments com una cadena inexorable que els doblega, els veuen ben al contrari, com un seguit d'emocionants aventures que ells provoquen amb llur llibertat moral.

Poques existències trobaríem en aquest sentit més alligonadores que la de Robert Browning i la d'Elisabeth Barrett.

Aquesta és la història romàntica i verídica ensem, "poesia feta realitat", que narra amb un estil del tot digne d'un tema tan esplèndid, la pel·lícula "The Barretts of Wimpole Street", el títol de la qual excepcionalment, donem en anglès, per tal com la traducció castellana del film és absolutament arbitrària. ("Las vírgenes de la calle Wimpole").

Un film exquisit, per bé que traeixi la seva procedència teatral —procedència que delata l'excés del diàleg— degut al gran Víctor Sidney Franklin qui, penetrant el sentit profund de la història ha sabut ésser fidel al seu esperit.

Un altre film excel·lent ha estat "Imitació de la vida", una emocionant producció de Jhon M. Stahl, un director sense rival en l'art de transcriure la vida en les seves característiques més realistes, en el bon sentit, naturalment, de la paraula.

Un tercer film que podem recomanar: "Els tres llancers bengalis". Un gran film de tons èpics, tot ell a la glòria de la grandesa de la vida militar. Un film que exalta les grans virtuts de l'amistat i de la disciplina.

Esplèndids exteriors. L'oreig del desert que sembla airejar-vos el rostre. La vida en el perill constant. Sentit de l'aventura, culte de l'heroisme.

Veu's así tres films admirables, seleccionats entre els quaranta que s'han estrenat durant el passat mes.

Josep PALAU

Crònica i Noticiari de l'I. de C. i B. P. de la D.

A cada número de "Claror" trobareu aquesta plana dedicada només a la vida de l'Institut de Cultura, és a dir, a donar-vos el programa concret del mes que comença i a glossar els fets més sobresortints de l'anterior; a comentar la seva organització, els seus projectes, les seves il·lusions i fins, de tant en tant, els seus records.

FESTA ARTISTICA

El darrer dia del mes de març, l'Associació Protectora dels Infants, formada per ex-alumnes de l'Institut de Cultura, obsequià els col·laboradors de la seva obra amb una festa artística i original; una mena de visió profètica de les meravelles que ens reserva la ràdiotelevisió per a temps futur.

En un gran aparell col·locat a la boca de l'escenari, un tècnic de l'avenir, buscava l'onda i feia explicacions d'actualitat. Tot seguit s'obrien les cortines i apareixien els artistes.

El programa, molt variat, com correspon a la diversitat de països amb els quals establien comunicació: Concerts, dansa clàssica, ballets populars, pel·lícula documental, paròdia de saxofon, etc., etc.

El públic, amb aplaudiments repetits, prou demostrà que el programa era del seu gust i que els artistes ho feien a meravella.

La interpretació de les danses, de les quals reproduïm fotografies, anà a càrrec d'algunes de les senyoretes pertanyents a l'Associació, dirigides per Joan Llongueres i Joan Magrinà.

L'Associació Protectora dels Infants desitja des d'aquesta plana regradar tothom; en primer lloc, els artistes que treballaren amb tant d'entusiasme com desinterès, i en segon lloc, tots els assistents, amics i protectors de l'obra que realitzen i a la qual no han escatimat mai la seva ajuda.

PROGRAMA PER AL MES DE MAIG SECCIO PERMANENT DE RELIGIO I CULTE

El dia 27, visita col·lectiva a la Verge de Montserrat, a la seva Basílica. Cal fer la inscripció els tres dies precedents.

SECCIO PERMANENT DE BIBLIOTECA CIRCULANT I PUBLICA

Convoca a reunió les lectures dirigides per als dies 25 i 26 de maig.

Vegeu més endavant "Orientacions per a formar una Biblioteca".

SECCIO PERMANENT DE RELACIO I TREBALL

Dia 4, a les tres de la tarda. Examen d'eliminàtoris, indispensable a les senyoretes que desitgen treball d'oficina. A les 8, conferència per a pràctica de taquígrafes.

SECCIO PERMANENT D'ECONOMIA I PROVEIMENTS

Diumenge, 19. Tarda, a les cinc, lliçó de cuina casolana. També lliçó de cuina tots els dies, a les 8 del matí. Cada setmana un menú complet.

SECCIO PERMANENT D'ESPORTS I EXCURSIONS

D'acord amb la Secció Permanent d'Organització i Propaganda, té en projecte per al dia 12 d'aquest mes una visita al Poblet, el cèlebre monestir destruït en mala hora cent anys ha i que ara torna a revivre... I sota les voltes d'aquella església que guarda tants de records, demanarem a Déu que sostingui i multi-

pliqui l'entusiasme que fa el miracle i que serveixi a tothom d'exemple i d'estímul a la vegada.

SECCIO PERMANENT DE CERIMONIAL I FESTES

Diumenge, 26 de maig. Interpretacions plàstiques de Chopin, Schubert, Schumann, Brahms, Beethoven, Moussorgsky, Mozart, etc., per les alumnes de la classe de Rítmica de l'Institut de Cultura, senyoretes M. Blanc, T. Galpi, C. i M. Leonart, J. Chalaux, M. Millet, C. Montagut, C. Pascual, F. Roviro, M. Tamborini, D. Rusca, M. de Ribera, M. C. Linati, M. Molins, M. T. Palli, M. Casacoberta, M. Luz de Salas, Cardenal, J. Pascual, T. Mora, M. Aragay, M. Armengol, M. C. Arquer, T. Blasi, M. i N. Chalaux, M. Gay, L. i M. Gusi, C. Miret, M. E. Escubós, B. Puig, M. Perts, C. Raspall.

Vestits adequats a les diverses interpretacions. Per a invitacions al mateix Institut, el divendres i dissabte anterior a la festa.

A RECORDAR

Totes les dones poden fruit a l'Institut de Cultura dels serveis de Menjador, Bar, Sala de te, Perruqueria i Biblioteca Pública.

Les sòcies poden, a més, fruit de la Biblioteca Circulant, Menjador econòmic, banys i dutxes i Borsa de Treball.

Podeu visitar les dependències de l'Institut de Cultura i assabentar-vos del seu funcionament, tots els diumenges, a dos quarts de dotze del matí.

Orientacions per a formar una biblioteca

Quantes vegades es sent a dir: "Jo no tinc temps de llegir", quan la realitat seria dir: "Jo perdo el temps que podria esmerçar llegint." D'altres exclamen: "Ho lleixo tot." Voldríem que les nostres lectores no es trobessin en cap dels dos extrems. Voldríem que estimessin els llibres, els estimessin bonament per l'amistat fidel que ens ofereixen a cada moment, però... no voldríem tampoc que la passió per la lectura els fes negligir en cap moment la vida.

Trobar el temps de llegir, és un art, l'art difícil de saber-se organitzar les hores del dia de manera que no hi falti res, art no de deixar passar el temps, sinó d'omplir-lo. Però, "què llegiré?" hi ha força gent que es pregunta. Trieu bé els llibres; de la cura en aquesta tria depenen moltes coses. Si sou infants, en depèn el vostre bon gust literari, la vostra formació; si sou grans, la vostra sensibilitat, la vostra finor d'esperit podrien rebre profundes sotragades, si escolliu malament.

Trieu els llibres, com trieu els menjars i les amistats. Es una barreja pintoresca, però jo penso que un llibre és un menjar per a la intel·ligència i un amic per al cor, i si teniu cura de no empassar-vos un menjar passat, ni accepteu l'amistat d'un ésser groller i depravat, tampoc no voldríeu per company un llibre que sigui mal menjar i pitjor amic.

Per ajudar-vos a una tria, venim a posar una mica de "claror" en aquest punt i tenim l'intent de donar cada mes el nom de tres llibres per a infants i de tres llibres que puguin interessar les dones. D'aquests tres llibres, n'hi haurà un que sigui de formació moral, un altre que instrueixi i un que sigui senzillament d'espèl·li. No tenim la pretensió de fer una guia completa i perfecta, al punt. No, segurament ens deixarem molts i molt bons llibres, no podrem accontentar els gustos de tothom... només volem donar per a qui li faci falta la indicació d'uns llibres que poden ésser apropiats per a les dones i per als infants. La nostra tria per als infants es referirà solament a llibres catalans i castellans; per a les dones, n'hi afegirem algun de francès. Donarem les indicacions de peu d'impremta i prev, i no seguirem cap ordre.

PER A INFANTS

J. Spiry. "Heidi".—Ed. Juventud. 4 ptes.

Un bell llibre viscut enmig de la naturalesa alpina. Distràurà molt els petits i fins els grans.

N. Maluquer. "Llibre de la Natura".—Seix i Barral. 3'50 ptes.

Els infants hi aprendran que no els passen desapercebudes moltes coses que veuen constantment.

"Guy de Fontgalland".—Casa Casulleras, 1 pesseta.

Una miniatura de santedat que els nens i nenes trobaran molt simpàtica.

PER A DONES

L. Hemon. "Maria Chapdelaine". Bib. Literària. Catalònia. 3'50 ptes.

Un llibre senzill com la vida d'una camperola, però ple de poesia.

Azorín. "Castilla". Ed. Caro Raggio. 4 ptes. Us farà fer un viatge per les terres austeres de Castella.

"Floretes de St. Francesc". Ed. Lluís Gili, 3 pessetes.

Traducció de J. Carner. Qui pot desconèixer aquesta delícia de bondat que són les "Floretes"? Les trobareu traduïdes en totes les llengües.

"CLAROR"

MAIG 1935

SERIE A

TURBANT DE LLAGOSTINS A LA "MANTUA"

- 600 grs. de llagostins.
- 200 grs. de lluç.
- 150 grs. d'arròs.
- 200 grs. de mantega.
- 25 grs. de farina.
- 1 pastanaga.
- Unes gotes de carmí vegetal.
- 1 tòfona.
- 1 quilo de gel.
- 1 llimona.
- 1 copeta de conyac.

Sofregir, amb 50 grs. de mantega, una ceba trinxada fina i la pastanaga trossejada. Afegir-hi els llagostins sencers i deixar-los coure, tapats, uns 5 minuts. Treure'ls, pelar-los i guardar-los. Aixafar les closques en el morter i afegir la pasta que s'obtingui al sofregit esmentat. Tirar-hi el conyac, encendre'l i deixar-lo cremar. Posar-hi uns 100 grs. de mantega i deixar-ho coure tot plegat fins que la mantega, bullint, quedi clarificada. Llavors abocar-ho tot en un drap posat damunt de gel esmicolat i exprèmer-ho bé deixant que el líquid caigui damunt del gel. Deixar-lo prendre.

Fer un brou de peix amb el lluç, mitja ceba, sal, i 1/4 de litre d'aigua.

Amb 50 grs. de mantega, la farina, el brou de peix i sal fer una salsa "veloutée". Quan sigui quasi feta, posar-hi la mantega de llagostins i al final un rovell, una mica de tòfona trinxada ben fina i unes gotes de carmí vegetal per donar-li color.

Trinxar ben menuda la mitja ceba restant, sofregir-la amb 30 grs. de mantega, tirar-hi l'arròs triat i net i, seguidament, una mica més d'1/4 de litre d'aigua. Deixar-ho coure de 18 a 20 minuts; una vegada cuit i sec emmotllar-lo en una flamera untada abans amb mantega.

Presentació. — Abocar l'arròs al centre d'una placa rodona prèviament escalfada, voltar-lo amb els llagostins, recobrir-lo curosament amb la salsa i adornar el centre amb rodones de tòfona i el voltant de la placa amb mitges rodones de llimona dentades. Tenir cura de servir-ho calent.

SEGONS PLATS

MAIG 1935

SERIE A

"GRAPE FRUIT"

Quantitats: Un fruit per a dues racions. Dues cullerades de sucre fi.

Eixugar exteriorment el "Grape Fruit" amb un drap. Amb un ganivet que talli bé, partir-lo horitzontalment, fer saltar amb la punta totes les llavors que bonament es puguin i després amb a mateixa punta del ganivet o be amb la cullereta especial i col·locar ja el mig fruit en el cristall de servir-lo, separar curosament cada mig grill de l'escorça, posant esment que el suc no caigui i que quedin despreses les membranes que formen amb la polpa l'interior del fruit.

Una vegada feta la preparació tot al voltant estendre damunt una quantitat mitjana de sucre fi, deixar-ho una estona en lloc fresc i servir-ho en plats petits posats damunt d'altres més grans i amb un "sous-bol" entre el plat i el cristall que sosté el fruit.

"CLAROR"

MAIG 1935

SERIE A

MEDALLONS DE FILET A LA "ROBERT"

- 1/2 quilo de filet de vedella
- 200 grs. de xampinyons frescos.
- 100 grs. de llard.
- 200 grs. de pèsols.
- 400 grs. de patates.
- 50 grs. de mantega.
- 10 grs. de farina.
- 200 grs. de pa.
- 1 xicra d'oli.
- 1 llimona.
- 1 ceba y 1 ou.
- 1 cullerada de tomàtec.
- 1 tòfona.
- 6 carxofes.
- 1 copeta de Xerès.

Preparar les carxofes en forma de fons, regalar-les amb llimona i bullir-les amb aigua, sal, oli i suc i mitja pela de llimona.

Fer un puré de patates i pèsols i, una vegada passats del sedàs, afegir-hi un rovell i una mica de mantega. Passar-lo a la mànegua acabada amb un "cornet" arrissat.

Polir el filet, tallar-lo a rodones d'un bon dit de gruix cada una i salar-les.

Amb la molla de pa preparar un "canapè" rodó per a cada tall de carn.

Fregir els canapès posant tot el llard a la paella; una vegada a punt, amb el llard que quedi, fregir la carn a foc viu, girant-la solament una vegada.

Presentació. — Col·locar els canapès amb un tall de carn damunt de cada un, en el centre d'una placa prèviament escalfada; tot al voltant, posar-hi els fons de carxofa i omplir-los, curullant-los, amb el puré de patates i pèsols.

Amb el llard que queda a la paella sofregir el tomàtec, posar-hi la farina, sal, xerès i unes gotes de suc de llimona i sofregir-hi tants capcirons de xampinyons com racions de carn hi hagi. Col·locar un capciró damunt de cada tall de carn: llavors escórrer el llard que sura a la paella, posar-hi els xampinyons restants i la tòfona, tot trinxat ben fi, i de més a més un raget d'aigua. Deixar que cogui tot plegat a bon foc uns tres o quatre minuts i tirar-ho damunt del filet; cal tenir la precaució de conservar-ho tot calent mentre es prepara el final de la salsa.

"CLAROR"

MAIG 1935

SERIE A

SANT MARC

- 7 ous.
- 1/2 cullerada de llevat en pols "Royal"
- 1 llimona.
- 1/2 litre de flor de llet.
- 2 quilos de gel.
- 125 grs. de farina.
- 75 grs. de sucre llustre.
- 25 grs. de mantega.
- 200 grs. de sucre.
- 1/2 bastonet de vainilla.

Amb 75 grs. de sucre, una mica d'aigua, vainilla, unes gotes de suc de llimona i tres rovells, preparar una gema amb xarop a punt de fer fil. Recobrir amb aquesta gema la part superior de la rotilana de besucit que es guarda per al damunt del dolç.

Fer una pasta de besucit amb 125 grs. de sucre, 4 rovells, 4 clares muntades a punt de neu, 125 grs. de farina, la raspadura de la pell de mitja llimona, el llevat «Royal» i la mantega que queda. Posar-la en el motlle; coure-la a forn mitjà. Deixar-la refredar i partir-la horitzontalment en dues parts iguals.

Posar el cassó amb la flor de llet damunt de gel esmicolat. Treballar-la amb el batedor fins a tenir la nata a punt i barrejar-hi llavors el sucre llustre.

Preparació. — En el rotillo de besucit que correspon a sota, posar-hi 3/4 parts de la nata en més quantitat d'un costat que de l'altre; a sobre posar-hi la segona rotilana de besucit o sia la recoberta amb gema i llavors col·locar curosament el dolç en una safata recoberta d'un tapetet. Passar la nata restant a una mànegua acabada amb un «cornet» arrissat i amb ella fer tot el voltant del rotillo superior del dolç, resseguint el volt per damunt de la gema una tira lleugerament cargolada que la decori.

TERCERS PLATS

MAIG 1935

SERIE A

"CLAROR"

MAIG 1935

SERIE B

FILETS DE LLUC A LA "CHORON"

SEGONS PLATS

400 grs. de llucets.	Extret
100 grs. de molla de pa ratllada.	3 ous.
100 grs. de mantega.	3 xicres d'oli.
600 grs. de patates.	1 tòfona.
1 copeta de vinagre estragó.	1 broiet de cerfull.
1 llimona.	

Netejar el peix i tallar-lo fent dos filets de cada llucet. Salar-los i ruixar-los amb suc de llimona. Passar-los després, d'un a un, per oli estès al fons d'un plat i després pel pa ratllat. Així arrebossats, cargolar-los, deixant-los sostinguts per un bastonet, i disposar-los dins d'una llauna alta. Ruixar-los amb oli i ficar la llauna uns 15 minuts a foc viu. Preparar les patates en forma d'ovellana. Després de rentades, posar-les a coure a foc mitjà, amb 25 grs. de mantega i l'oli que queda. Quan siguin quasi cuites, fer-les entrossir lleugerament dins del foc i després salar-les.

Amb vinagre, 3 rovells, 75 grs. de mantega fosa, un pols de sal i després el cerfull trinxat fi i unes gotes d'extret "Maggi", fer una salsa bearnesa.

Presentació.—Disposar els cargols de peix al centre d'una placa calenta. Treure els bastonets, recobrir el peix amb la salsa i voltar-lo de patates escorregudes. Sobre cada filet, posar-hi una rodoneta de tòfona i servir el plat de seguida.

"CLAROR"

MAIG 1935

SERIE B

BUNYOLS A L'EMPORDANESA

QUARTS PLATS

400 grs. de farina usual.	50 grs. de mantega.
50 grs. de sucre usual.	15 grs. de llevat de París.
25 grs. de salindria.	50 grs. de sucre llustre.
3 ous.	1/2 litre d'oli.
1 copeta de rosolis.	1 llimona.
1/2 llossada de llevat.	

Deixar el llevat amb la llevat, afegir-hi 100 grs. de farina, barrejar-ho bé i, posat dins del cassó on s'ha fet la barreja, deixar-ho a l'escalfor, sense que hi toqui directament el foc, fins que hagi doblat el volum.

Bullir la salindria amb mitja llossada d'aigua, amb el cassó destapat, fins que el líquid s'hagi reduït i en quedin solament dues cullerades. Colar-ho.

Barrejar 250 grs. de farina, els ous, clara i rovell, el rosolis, el sucre usual, un pols de sal, la raspadura de la pell de mitja llimona i el líquid de bullir la salindria. Quan estigui a punt, barrejar aquesta pasta, la del llevat i la mantega fosa. Deixar-ho reposar 8 o 10 hores.

Passat aquest temps posar l'oli dins d'una paella gran, a foc regular. Empolsar el marbre de farina y abocar-hi la pasta fent que quedi allargassada i que es recobreixi d'una lleugera capa de farina. Tallar-ne tires d'un dit de gruix, estirar-les d'una a una tot recobrint-les de farina i ajuntar els dos extrems formant una corona de pasta. Fregir-les de tres en tres (les que còpiquen balderes dins de la paella) amb l'oli no massa calent.

Girar-les a mesura que siguin rosses del primer costat, i deixar-les dins d'una escorredora. Empolsar-les de sucre llustre i servir els bunyols indistíntament freds o calents, sobre una safata recoberta d'un tapetet.

"CLAROR"

MAIG 1935

SERIE B

AMANIDA MIMOSA

PRIMERS PLATS

200 grs. de mongetes.	1 copeta de vinagre.
400 grs. de patates.	1 tòfona.
200 grs. de tomàtocs.	2 xicres d'oli.
1 ensiam.	Mostassa.

Triar les mongetes i bullir-les amb aigua i sal; refrescar-les. Pelar les patates i tallar-les a tires de dos centímetres de llargada i de mig centímetre de gruix. Bullir-les amb aigua i sal. Pelar els tomàtocs i tallar-los a penques de mig centímetre de gruix. Treure les llavors i llençar-les. Triar l'ensiam, guardar l'ull sencer i allisar-lo de sota perquè s'aguanti dret. Tallar les fulles d'ensiam a bocins de dos dits d'amplada; rentar-les. Barrejar dins d'un plat, un pols de sal, la mostassa, el vinagre i l'oli i remenar-ho amb les puntes d'una forquilla per emulsionar-ho lleugerament.

Presentació.—Col·locar en una ensiamera 4 grups alternats de mongetes, patates, tomàtocs i fulles d'ensiam. Al centre, fer-hi mantenir dret l'ull de l'ensiam. Per sobre, repartir-hi la salsa, escampar damunt de les patates la tòfona tallada a tires fines i servir-ho.

"CLAROR"

MAIG 1935

SERIE B

BOU A LA DOBA

TERCERS PLATS

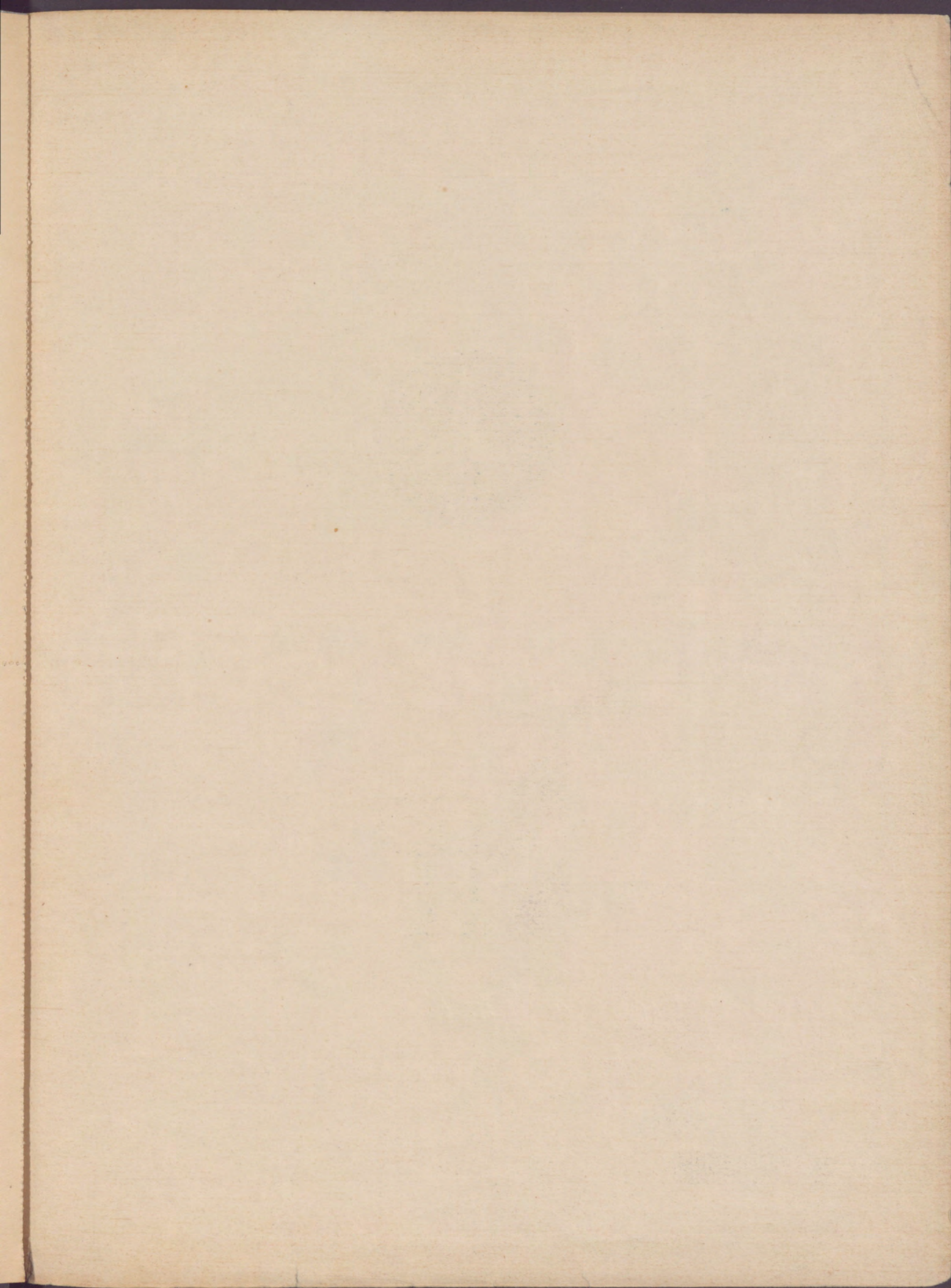
400 grs. de "jarret" de bou.	24 cebetes.
100 grs. de cansalada grossa.	3 alls.
50 grs. de llard.	Llorer, farigola, julivert.
50 grs. de farina.	3 pastanagues.
1/4 litre de vinagre.	

Tallar la carn a daus grossos i entaixonar-los amb una tireta fina de cansalada, deixant-la sortir un bon centímetre per cada costat. Posar la carn, així preparada, dins d'un attell petit de terrissa, amb els alls pelats, el llorer, la farigola, una pastanaga pelada i tallada a rodones, tot el vi, els bocins sobrats de cansalada i deixar-ho marinar 24 hores.

Passat aquest temps treure la carn i posar-la dins d'una olla petita de terrissa (amb tapó), on també es posarà el líquid (colat) de marinar la carn, el llard, una llossada escassa d'aigua, les cebetes pelades, en una de les quals s'enfonssaran dos claus de clavell, un ramet lligat de farigola, llorer, julivert i les pastanagues tallades a bocinets de tres centímetres de llarg i un de gruix, sal, pebre blanc i nou moscada.

Fer-ho coure tapat i lentament per espai de dues hores. Al cap de mitja hora de coure afegir-hi la farina.

Presentació.—Disposar la carn i els altres ingredients, un cop treus el ramet lligat i la ceba que du els claus, dins d'una "cocotte" calenta, abocar-hi per sobre el líquid sobrer, ficar un moment la "cocotte" al foc per escalfarla, i servir-ho de seguida.

MERCEDES-BENZ

10
15
19
25

PP

0.5 (60-11 Bar) Cla. Frl.

CALIDAD INSUPERABLE

AUTOMOVILES FERNANDEZ, S.

BALMES, 157